

ACOM

DE BOND VAN DEFENSIEPERSONEEL

nummer 02 - 2025

- StasDef: 'Uitvoering reorganisaties Defensie (URD) bevrozen'
- 'Defensietop informeerde parlement telkens niet over 'Hawija''
- 'NAVO door Nederland-tour' opmaat tot de top in Den Haag

Journal

Lid worden, zijn en blijven... de voordelen van het lidmaatschap:

1. De ACOM behartigt uw belangen in de eerste plaats door via onderhandelingen met de werkgever goede arbeidsvoorwaarden te bewerkstelligen. Bovendien staan gespecialiseerde juristen klaar voor individuele belangenbehartiging en rechtshulp.
2. Post-actieve militairen kunnen rekenen op actieve belangenbehartiging door de ACOM inzake:
  - pensioenen,
  - sociale zekerheid en
  - ziektekosten.
3. Onze juristen zijn elke werkdag tussen 08.45 en 12.30 uur te bellen voor eerstelijns advies of het maken van een afspraak op ons secretariaat te Zeist.
4. Vertegenwoordigers van de CCOOP, de ambtenarencentrale waarbij de ACOM is aangesloten, zitten in het verantwoordingsorgaan van het ambtenarenpensioenfonds ABP. Zo oefent uw bond invloed uit op het beleid van het pensioenfonds.
5. Maar de ACOM helpt u ook bij het doen van uw belastingaangifte zodat u geen cent teveel betaalt aan de fiscus.
6. Voor advies en bijstand kunt u in uw regio aankloppen bij het regiobestuur. Indien gewenst komen wij daarvoor bij u thuis.
7. De ACOM organiseert ook 'seniorenbijeenkomsten' overal in het land.

Maar uw bond biedt u nog meer:

Voor wie, buiten zijn/haar schuld om, financieel in moeilijkheden is geraakt, reikt ACOM een vangnet aan in de vorm van het Fonds Maatschappelijke Bijstand.

Boot assurantie adviseurs werkt al bijna 40 jaar samen met de ACOM als dé specialist op het gebied van verzekeringen en andere financiële diensten. Of het nu gaat om uw legeringskamer, auto, woning of vakanties, wij bieden u een compleet servicepakket met zeer **scherpe premies** en **uitstekende voorwaarden**. Ook voor uw hypotheek en andere financiële zaken bent u bij Boot assurantie adviseurs aan het juiste adres!

ACOM-leden kunnen voor juridische bijstand terecht bij **de advocaten van Delissen Martens** in Den Haag. Al vele lange jaren staan wij ACOM-leden bij in militaire strafzaken, zaken op het gebied van het familierecht en erfrecht, in zaken van huurrecht, bouwrecht en burengeschillen. Bel gerust voor een gratis advies. Als verdere bijstand nodig is, dan hanteren wij gereduceerde tarieven. U bent ook welkom als u in aanmerking komt voor 'toevoeging' (pro deo). Contact: tel. 070-3115411, www.delissenmartens.nl

DFD is al 25 jaar de specialist op het gebied van verzekeringen die volledig zijn afgestemd op de risico's die u als militair loopt en waar uw thuisfront mee te maken kan krijgen. DFD spreekt de taal van militairen en is de schrijver van het boekje Wegwijzer bij Opkomst. DFD biedt u de zekerheid van: #Maatwerk verzekeringen en hypotheek. #Onafhankelijk advies bij u thuis, ook 's avonds en in het weekend. #Provisieloze verzekeringen. #Het DFD-abonnement biedt u financiële helderheid. #Eén aanspreekpunt, 24/7 bereikbaar. #Snelle en klantvriendelijke schadeafwikkeling. #Zekerheid en gemak, u en uw thuisfront hebben er geen omkijken naar.

Zorgzaam is opgericht door de Centrales van overheidspersoneel en de vakbonden voor Defensiepersoneel.

Zorgzaam is een privaatrechtelijke stichting zonder winstoogmerk. De doelstelling van Zorgzaam is het regelen van een goede, uitgebreide collectieve zorgverzekering met een optimale prijs/kwaliteitsverhouding. Zorgzaam is er voor iedereen die een (arbeids)relatie heeft of heeft gehad met Defensie. Ook partners en gezinsleden en medewerkers van vakbonden voor Defensiepersoneel, NATRES en Home-Base Support kunnen een zorgverzekering bij Zorgzaam afsluiten.

Beëindiging lidmaatschap

Het lidmaatschap van de ACOM wordt aangegaan voor een periode van twaalf maanden, welke aanvangt op de dag van aanmelding als lid. Na deze periode kan het lidmaatschap worden opgezegd. De opzegtermijn is 3 maanden. De opzegging dient u schriftelijk of per e-mail (info@acom.nl) aan ons te zenden, met vermelding van naam, adres en militair registratienummer. Tevens graag de reden van opzegging vermelden. Na ontvangst van de opzegging ontvangt u van ons altijd een ontvangstbevestiging.

Recentelijk hoorde ik veel stellingen en quotes, - die zetten mij vaak aan het denken. Zo stelde de kersverse secretaris-generaal van de NAVO, Mark Rutte, dat het "geen oorlog is maar ook geen vrede". Dat zette mij dus oprecht aan het denken. Wat is het dan wel? Een beetje zwanger bestaat immers niet. Een beetje oorlog ook niet.

Als oorlog zwart is en vrede wit is, zitten daartussen dan vijftig tinten grijs? En zo ja in welke grijs tinten verkeren wij dan, en in welke grijs tinten onze bondgenoten? Ik vond deze schakering van wit naar zwart met vele grijs tinten, in ieder geval meer tot mijn verbeelding spreken dan het stoplicht met drie kleuren. De kleuren van een stoplicht spreken misschien wel meer tot de (algemene) verbeelding, maar dat is een andere discussie.

Als vrede groen is en oorlog rood, dan zou elk land waar geen echte vrede is en geen echte oorlog, immers oranje zijn. Voorlopig ga ik ook nog even piekeren welke aspecten behoren bij welke schakering grijs en welke bij het zwarte scenario, en laten we oprecht hopen dat het zwarte scenario ons allen bespaard blijft.

Een andere was de opmerking van de commandant van CLAS, luitenant-generaal Jan Swillens: "Laten we 'riders in the storm' zijn en geen 'free-riders'. Ook dat gaf stof tot nadenken. Uiteraard ben ik het in de basis volledig met hem eens. Maar met geld alleen schrikken we als Nederland, ook samen met onze bondgenoten, niemand af en zeker een land als Rusland niet. Daar maalt men immers niet om mensenlevens. Als militairen en zelfs burgers sneuvelen is dat simpelweg wat het is.

Ik heb dan ook vooral beeld bij opmerkingen als: "Om oorlog te voorkomen moeten we willen vechten, slimmer vechten en kunnen vechten." Het zit naar mijn mening nog steeds niet in het systeemdenken van Nederlanders dat, als het ertoe doet, gevochten moet worden voor ons aller vrijheid en veiligheid. Voor dat *willen* vechten moet de maatschappij dus ook omdenken en niet alleen Defensie. Ik draag daar graag mijn steentje aan bij, in gesprekken met Defensie maar ook buiten Defensie. Ik ga daarover dan ook graag met u in gesprek. Alleen samen kunnen we het verschil maken.

Het tweede deel uit de quote gaat over "slimmer vechten". Hoewel vechten in deze context iets is wat we nooit zouden moeten willen, word ik wel gematigd vrolijk van deze stelling. De beste afschrikking bestaat immers uit de kracht die men als krijgsmacht op de mat kan brengen. En kwaliteit is daarbij steeds belangrijker dan kwantiteit.

Snel schakelen en kunnen aanpassen aan de situatie is niet alleen slimmer maar ook essentieel. Als dan de wil er is en we hebben de slimme dingen gedaan om te zorgen dat we voor elke vijand klaar zijn, komen we bij het *kunnen* vechten. Kunnen vechten is alleen nodig als de afschrikking om een oorlog te voorkomen niet groot genoeg was. EN kunnen vechten is dan voor mij niet alleen het gevecht kunnen aangaan maar ook beschikken over voortzettingsvermogen. Daar liggen wat mij betreft nog de nodige uitdagingen. Daarover zullen nog de nodige gesprekken gevoerd moeten worden en zal er nog wat wet- en regelgeving moeten worden aangepast. Oorlog is immers geen voetbalcompetitie, derhalve is tweede worden geen optie!

Wellicht heeft u naar aanleiding van dit voorwoord ook stof tot nadenken. Wilt u daar samen een keer over *sparen*? Neem dan contact op via info@acom.nl en als u voor een zaaltje en de aanwezigheid van een aantal leden van de ACOM zorgt en koffie, dan neem ik wel de koeken mee.

Jan Kropf

INHOUD

Spectaculair muziekfestival, Nacht van de Militaire Muziek. Centraal in het aanbod staat het thema: 'Naoberschap', goede burens.

Medezeggenschap: Onze leden komen vaak met vragen over afgewezen verlofaanvragen. De situatie blijkt bij elke eenheid anders. Tijd voor verbeteren van het verlofbeleid.

Oud-minister Hanke Bruins Slot terug bij Defensie in de rang van generaal-majoor. De ACOM zet vraagtekens bij de gevolgde 'terugkeerprocedure'.

Dr. Tine Molendijk, NLDA: 'Waarom zou een militair na een incident koste wat kost weer 'de oude' moeten worden?'

Disclaimer

De meningen en opvattingen vertolkt in interviews en columns in dit blad, zijn, met uitzondering van 'Uw voorzitter', niet per se de meningen en opvattingen van de ACOM de Bond van Defensiepersoneel.

Inleveren kopij ACOM Journaal

#03-25 21 februari
#04-25 17 maart

@Jan_Kropf
@AcomCarib
@ACOM_Mil_Bond

ACOM de Bond van Defensiepersoneel

acom_mil_bond

Aftrap 'NAVO door Nederland-tour' in aanloop naar NAVO-top Den Haag

Vrede en veiligheid is het thema van de 'NAVO door Nederland-tour' waarvoor op 28 januari jl. het startsein werd gegeven. De tour voert langs een aantal steden en dient als opmaat naar de NAVO-top die op 24 en 25 juni plaatsvindt in het World Forum in Den Haag.

De vrede en veiligheid karavaan is een initiatief van de ministeries van Defensie en Buitenlandse Zaken die in samenwerking met de Atlantische Commissie, Clingendael en *The Hague Centre for Strategic Studies* (HCSS) tot deze opzet zijn gekomen.

Gesprek met publiek over vrede en veiligheid

Met dit rondreizende programma wil men met een zo breed mogelijk publiek het gesprek aangaan over de NAVO en onze nationale en internationale veiligheid.

Mede als aanjager van dit gesprek voorziet het programma in onder meer tal van 'topics' ingebracht door de samenwerkende partners. Zo verzorgt Defensie een 'e-sports tournooi', *serious gaming*, Buitenlandse Zaken brengt een mobiele foto-expositie over de NAVO mee, de Atlantische Commissie organiseert een theatertour en lesprogramma's voor middelbare scholen, Clingendael en HCSS komen met 'onderzoek en debat'.

Daarnaast zijn er ook bijdragen van Haagsch College, Jonge Atlantici, De Kiesmannen, de Kindercorrespondent, *The Hague International Model United Nations* (THIMUN), Veteraan voor de Klas, universiteiten en hogescholen, evenals de deelnemende gemeentes.

Door de weersomstandigheden, volgens de minister van Defensie, Ruben Brekelmans, "het Hollandse winterweer", moest de door Defensie geplande parachutistenlanding die de aftrap van de 'NAVO door Nederland-tour' luister moest bijzetten, worden afgelast.

'We leven in een grijze zone'

Het 'winterweer' had in ieder geval weinig tot geen invloed op de vlaggenceremonie waarbij ook aanwezig waren minister van Buitenlandse Zaken, Caspar Veldkamp, burgemeester Jan van Zanen van Den Haag en de directeur van de Atlantische Commissie, Anna van Zoest. De NAVO-vlag en het Nederlandse dundoek wapperden 'gebroederlijk' naast elkaar. Een "symbolische combinatie" stelde de minister van Defensie vast. "Want dát is waarom we lid zijn van de NAVO en dit jaar de NAVO-top organiseren: om Nederland veilig te houden. We vieren dit jaar in Nederland 80 jaar vrijheid. We vieren dat u en ik ons hele leven in vrijheid hebben kunnen leven. De NAVO houdt Nederland al 76 jaar veilig. Als een schild van bondgenoten rondom ons kleine land."

Het is nu, 80 jaar na de Bevrijding, zeer de vraag of wij de genoten vrijheid kunnen doorgeven aan de volgende generaties. Dat is onze opdracht, maar minister Brekelmans constateerde dat "We leven in een grijze zone tussen oorlog en vrede. Met cyberaanvallen, spionage en voorbereidingen op sabotage. Met toenemende Russische agressie en imperialistische ambities, waardoor we militair paraat moeten staan voor onze NAVO-bondgenoten. Een sterke NAVO en geloofwaardige afschrikking houden onze tegenstanders op afstand. (-) De NAVO

– dat zijn de mannen en vrouwen van 32 krijgsmachten, die 24/7 ons luchtruim bewaken, die onze infrastructuur op de Noordzee beschermen; die missies en oefeningen op de oostflank draaien om te zorgen dat Rusland ons niet aanvalt."

Historisch

De komende NAVO-top in Den Haag, de eerste die Nederland organiseert sinds het bestaan van de Alliantie, mag nu al "historisch" worden genoemd, "een historische top, op een historisch moment, van historisch belang voor onze toekomst. De top zal het nodige vragen van defensie. Ruim 10.000 militairen en marechaussees zorgen dat het hier in juni allemaal veilig, ongestoord, waardig en gastvrij verloopt. Een enorme logistieke operatie, een enorme veiligheidsoperatie. Maar juist als de uitdaging groot is, zetten onze mensen een stap extra."

"2025 wordt een historisch, maar ook spannend jaar. Daarom gaan we de komende maanden het land in, en in gesprek over onze veiligheid. Met jong en oud, om onze vrijheid en veiligheid door te geven", aldus de minister van Defensie.

De komende maanden doet de 'NAVO door Nederland-tour' onder meer de steden Alkmaar, Eindhoven, Groningen, Maastricht en Utrecht, aan.

Regioleden- vergadering Regio Midden

Regio Midden organiseert op 9 april a.s. haar regioledenvergadering

Ontvangst vanaf:	10.00 uur
Aanvang:	10.30 uur
Geschat einde:	12.30 uur met aansluitend een broodjeslunch.
Locatie:	Kantoor ACOM, Johannes Postlaan 2A, 3705 LN Zeist.
Aanmelden:	Uiterlijk 21 maart 2025 via: regiomidden@acom.nl
Onder vermelding van:	Naam, Adres, Telefoonnummer, e-mailadres en evt. dieetwensen

Regio midden omvat de volgende postcodegebieden:
1390-1397, 1426-1427, 3350-3380, 3400-4249, 6660-7099, 7200-7439, 8045-8060, 8067-8099, 8160-8270

Winnaars boekverloting AJ#01-25

'Vind je Kracht in Spanning' van Jeroen van der Most van Spijk, 168 p., is een uitgave van Kompas Uitgeverij, Houten.

De ACOM mocht drie exemplaren van dit boek, beschikbaar gesteld door de uitgever, verloten onder de leden.

De winnaars zijn:

- R.G.A. van Rheenen
- W.P. de Bont
- P. Coomans

Betaaldata 2025

Maand	Salaris Defensie*	Pensioen ABP	AOW
Februari	21 februari	24 februari	24 februari
Maart	21 maart	24 maart	24 maart
April	23 april	23 april	23 april

* Uiterlijk de volgende werkdag na de betaaldatum wordt het salaris op de rekening van de militair of burgerambtenaar bijgeschreven.

Mexicaanse Hond

'Picture it', citeren wij andermaal met graagte Sophia Petrillo uit Golden Girls!. De Verenigde Staten, het grootste en machtigste NAVO-land dreigt het veel kleinere partnerland Denemarken met economische sancties, zelfs met militair ingrijpen, om Groenland, autonoom deel van dat 'calimero-landje', in bezit te krijgen.

En passant wordt Canada, niet de geringste NAVO-partner, en qua oppervlakte groter dan de VS, ongevraagd op de nominatielijst geplaatst als toekomstige 51ste staat van de Unie. Intussen is de Golf van Mexico rauwelings hernoemd en staat nu te boek als 'Golf van Amerika' terwijl zowel Canada als Mexico zich geconfronteerd zien met (aangekondigde) importheffingen van 25%. Beide, landen die voor hun export sterk leunen op de vraag uit Amerika.

Een soortgelijke strafheffing staat ook de Europese Unie te wachten omdat ze "geen Amerikaanse auto's kopen". Maar waarom zouden de Europeanen ook, als ze zelf pulke Duitse, Italiaanse, Franse en Zweedse (Chinees gefinancierd, dat dan wel weer) automobielen fabriceren vergeleken met de kwalitatief mindere producten uit Motorcity Detroit. Of, gaat het erom de elektrische eenvormige bultrugjes van bestie, de Zuid-Afrikaanse immigrant Musk, een extra verkoop-boost te geven? Sommige immigranten zijn kennelijk 'meer gelijk' dan anderen.

In de Verenigde Staten waait een autoritaire wind. Donald J. Trump, de aanrichter in 2021 van de antidemocratische bestorming van het Capitool in Washington, won vorig jaar november de verkiezing en bezet nu het pluche in het Oval Office. En omdat het hem de uitstraling geeft van 'strongman', legt zijn land, de voormalige (?) hoeder en schildwacht van de vrije wereld, een brisantbom onder de fundamenten van het NAVO-huis. Daarnaast is men erop uit om de in bepaalde Amerikaanse kringen gehate EU ernstig te verzwaken. Wie taalt nog naar vijanden met zo'n toffe gabber als frenemie? In het Kremlin is het homerisch gelach de laatste tijd dan ook niet van de lucht!

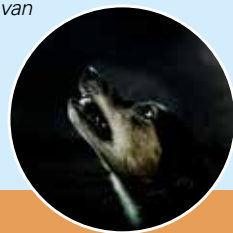
De Trump-administratie voert vooralsnog een beleid door-desemd met rancune en vergeldingszucht. Revanchisme lijkt het devies. Vermeende (politieke en 'ideologische') tegenstanders en critici moeten het veld ruimen, federale instellingen en ambtenaren die verdachte criminele activiteiten van de huidige president, zijn cronies of de gezagsondermijnende, antidemocratische bestorming van het Capitool onderzochten, worden opgedoekt, ontslagen of op non-actief gesteld. Dat geldt ook voor gerespecteerde opper- en vlagofficieren die het waagden de opperbevelhebber met tegenspraak te confronteren. ■■■■ 5

Wereldwijde verkiezingen in 2024 die miljarden kiezers op de been brachten, betekenden een geduchte stresstest voor democratie en rechtsstaat. Wij leven nu, de kennelijk onvermijdelijke 'pendulum swing'!, (weer) in 'the age of the strongman'. Leiders die gemeenlijk niets ophebben met de democratie en instituties die de macht controleren en corrigeren.

De liberale democratie wordt ingeruild voor autocratie, dictatuur of voor een soort schijndemocratie met gedirigeerde verkiezingen die de macht van de sterke man bestendigen en uitbreiden. De kiezer lijkt zo'n afgepelde en ingesnoerde vorm van 'democratie' best te pruimen. Zie de verkiezingsuitslag in wat nog de 'grote democratiën' genoemd mogen worden, de Verenigde Staten voorop. Hoe Nederland er in dit opzicht voorstaat zal de komende tijd moeten leren.

Hier in de polder doet een burgemeester, wellicht wakker geschrokken van een overvliegende F-35, een duit in het populistische zakje, met een ingezonden brief in de Volkskrant (17-01-'25). Volgens hem is het "van de gekke" dat Nederland de organisatie van de NAVO-top op zich heeft genomen. Of we wel weten dat de dorpshermandad nu al sterk onderbemand en overwerkt is en straks toch geacht wordt in volle sterkte naar Den Haag op te rukken. Lokale evenementen, "waarop onze inwoners zich hadden verheugd", moeten nu wijken voor zoiets zots als de NAVO-top, jemieert de burgemeester van Vijfheerenlanden verder.

En hoeveel Sinterklaasintochten zou de gemeente niet kunnen bekostigen met de miljoenen die gependend worden aan de Haagse topconferentie van het Atlantisch bondgenootschap. Ach ja, als 'burrie' van een laatstelijk gevormde, voornamelijk rurale gemeente, ben je op een gegeven moment het zoethouden van (boze) boeren, burgers en buitenlui, en interviews geven aan het plaatselijke sufferdje, aardig zat en wil je wel eens de landelijke pers halen, al is het maar met een ingezonden jeremiade. Inderdaad, picture it!

Thema: 'Naoberschap', goede buren centraal in het aanbod

De elfde editie van de Nacht van de Militaire Muziek (NvdMM) komt eraan. Op zaterdag 15 maart a.s. is het Nationaal Militair Museum in Soest weer de locatie voor het jaarlijkse militaire muziekspektakel. De organisatie verwacht dat zo'n 3.000 bezoekers zich zullen laten onderdompelen in een muzikale 'Nacht' zonder weerga.

Deze editie van de NvdMM, met 'naoberschap'¹ (nabuurship) als centrale thema, belooft onder meer het gezegde 'Beter een goede buur dan een verre vriend' muzikaal tot leven te brengen. "Dit thema draait om buren die elkaar helpen, op elkaar letten en samen de kracht van gemeenschap ervaren."

Culturele buren

'Naoberschap' is niet alleen een belangrijk element in en voor de (rurale) samenleving, maar ook voor "het Nationaal Militair Museum en voor Defensie, zowel nationaal als internationaal".

Militaire muziek kent veel "culturele buren". Denk aan amateurorkesten in dorpen en steden, maar ook professionele orkesten en artiesten in binnen- en buitenland. Met een speciaal programma wordt in de Nacht van de Militaire Muziek 2025, deze muziek-culturele connectie 'vertolkt' en uitgedragen. Hoofdgast in deze *setting* is het Duitse 'Gebirgsmusikkorps der Bundeswehr' uit Garmisch-Partenkirchen (ski-resort in Beieren), dat borg staat voor "een onvergetelijke muzikale avond", belooft de organisatie.

© Gebirgsmusikkorps der Bundeswehr

Het vermaarde Duitse krijgsmachtorkest treedt op 15 maart a.s., in de 'Nacht', aan in 'Egerländer-formatie'. Dat wil zeggen: "vier Alpenhoorns, Stubenmusik en Hüttemusik". Gastartiest is de in de wereld van Egerländers en *Woodstock der Blasmusik*, beroemde Oostenrijkse trompettist Christoph Moschberger. Hij zal daarnaast ook optreden als dirigent van de 'Marinanka-kapel', zo'n twintig musici van de Marinierskapel der Koninklijke Marine, die zich ook toeleggen op het ten gehore brengen van Egerländer-muziek.

De NvdMM wordt verder opgeluisterd door o.a.:

- De Belgische muziektheater-

groep 'Die Verdammte Spielerei' in samenwerking met klarinetten van de Marinierskapel.

- De Britse trompettist Louis Dowdeswell die, geruggensteund door de Big Band van de Koninklijke Luchtmacht een eerbetoon brengt aan de legendarische, veelzijdige en internationaal gerenommeerde Canadese jazztrompettist, bugel/flügelhorn-blazer, *high blow-virtuoos* en bandleider Walter 'Maynard' Ferguson (1928-2006).
- Twee ensembles van het Orkest Koninklijke Luchtmacht naast elkaar met (vroeg) jazz en moderne klassieke muziek.
- The Green Hornets in de Big Band-tent met onder anderen Ellen ten Damme.
- De Nacht van de Militaire muziek en de Nacht van de Literatuur in Amersfoort komen bij elkaar. Het thema 'Oorlog en Vrede' in een voorstelling met gesproken woord en muziek.

Voor een volledig programma-overzicht, wijzigingen etc. van de Nacht van de Militaire Muziek 2025 verwijzen wij u graag naar: <https://tinyurl.com/y989kjep>

Headerfoto: NMM

¹ 'Naoberschap', in de regio Oost-Nederland een algemeen bekend begrip, wordt omschreven als een sociale verhouding binnen een kleine, vaak boerengemeenschap waarbij de noabers (buren in ruime zin), indien nodig, elkaar bijstaan met raad en daad. Zie verder: <https://tinyurl.com/4v8zxp4>

Verloting tickets NvdMM

Onderga en laat je meevoeren op de klanken en tonen van het muziek- en theaterspektakel 'De Nacht van de Militaire Muziek 2025'. Locatie: Nationaal Militair Museum, Verlengde Paltzerweg 1, 3768 MX Soest.

De ACOM mag van de organisatie drie tickets voor dit unieke evenement verloten onder de leden.

Stuur een briefkaart of mail naar info@acom.nl. Vermeld daarbij uw naam, registratienummer. Reageren kan tot 28 februari.

Bijzondere pelgrimstocht voor militairen uit tal van landen

De aanmelding en inschrijving voor de jaarlijkse internationale Lourdesbedevaart voor militairen, is inmiddels begonnen. Tot en met 28 februari kunt u hiervoor terecht op de site van de Stichting Militaire Lourdes Bedevaart (SMLB)¹.

De Pèlerinage Militaire International (PMI) die sinds 1958² wordt gehouden, is een bijzondere pelgrimstocht waarbij militairen uit zo'n veertig landen elkaar ontmoeten. Onder hen, sinds het prille begin, ook militairen uit Nederland. Een jaar later werd, ter ondersteuning van deze internationale ontmoeting, in mei 1959 de Stichting Militaire Lourdes Bedevaart opgericht.

De Militaire Lourdesbedevaart biedt militairen uit tal van landen de ruimte tot

verbroedering, "in de hoop dat deze verbroedering bij zou kunnen dragen aan een breder vredesperspectief.

(-) Tijdens de bedevaart is het mogelijk om met andere culturen in aanraking te komen", aldus de SMLB.

Het (voorlopige) programma, het aanmeld-formulier en meer informatie over specifiek de motorbedevaart, vindt u op de website van de Stichting Militaire Lourdesbedevaart.

¹ <https://www.militairebedevaart.nl/>

² Met uitzondering van het jaar 1968 (studentenopstand annex onlusten in Parijs) en tijdens de coronapandemie in 2020 en 2021.

DELISSEN
MARTENS
ADVOCATEN

Delissen Martens verleent rechtsbijstand aan militairen op het gebied van (militair) straf- en tuchtrecht, letselschade, familierecht, erfrecht, civiele geschillen en vreemdelingenrecht.

Informatielijn voor militairen:

088 - 010 51 00

www.militaireadvocaten.nl

Sociaal wenselijk verhaal of noodzakelijk voor een goed functionerende krijgsmacht?

Moed is een bekend begrip voor militairen. Krijgsmachten van verschillende landen hebben moed als waarde in hun gedragscode staan. De hoogste en oudste onderscheiding van het Koninkrijk der Nederlanden, de Militaire Willems-Orde, is een beloning voor daden van moed, beleid en trouw. Kennelijk is moed een waarde die hoog aangeschreven staat binnen militaire organisaties. De moeite waard om dit begrip eens nader te bekijken.

Moed (*fortitudo*) is een van de vier kardinale deugden uit de oudheid. Het woord '*kardinaal*' komt van het Latijnse woord '*cardo*' oftewel scharnier. Denk hierbij aan een scharnier waar een deur aan hangt. De kardinale deugden zijn dus deugden die de spil zijn waar andere deugden omheen draaien. Ze vervullen een scharnierfunctie voor het morele leven. Ze zijn benodigd bij de invulling van de overige deugden. Zo is er bijvoorbeeld moed nodig om eerlijk te zijn.

8 ■■■■

Van oudsher denken mensen bij moed vaak aan fysieke moed. De bereidheid om je lijf en leden in de waagschaal te stellen is inherent aan het werken bij een geweldsorganisatie en vraagt om fysieke moed. Daarnaast bestaat er echter ook morele moed. Morele moed kan je omschrijven als de kracht om het juiste te doen, zelfs wanneer dit persoonlijke opofferingen, ongemak of conflicten met anderen met zich meebrengt. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat je je verzet tegen onrecht, zelfs als dat in tegenspraak is met de hiërarchie of sociale normen van de groep waar je je in bevindt.

Meerdere wetenschappers hebben de rol van moed in ethisch gedrag en bij morele beslissingen onderzocht. Sommigen vinden morele moed essentieel om te handelen volgens onze overtuigingen. Morele moed stelt mensen in staat om principes en waarden te handhaven voor zichzelf en voor anderen. In een wereld die vaak gedomineerd wordt door pragmatisme, eigenbelang en sociale druk, kan het tonen van morele moed echter een uitdaging zijn.

Morele moed is van belang voor de bevordering van moreel verantwoord handelen in organisaties. Dit handelen kan intern (hoe gaan we om met mensen en voorvallen binnen de organisatie) of extern (hoe gaan we om met mensen en situaties buiten de organisatie) gericht zijn.

Voor de krijgsmacht zijn er voor het extern gerichte handelen in oorlogstijd zelfs speciale regels en richtlijnen in het leven geroepen, zoals het oorlogsrecht. Je kan je afvragen of het bevorderen van moreel verantwoord gedrag in vredetijd ook positief doorwerkt in het moreel verantwoord handelen in oorlogssituaties. Als dit onder vredesomstandigheden al niet gebeurt hoe zal dit dan uitwerken tijdens oorlogsomstandigheden? Daar zijn de druk en risico's alleen maar groter en de gevolgen van immoreel handelen vaak erger. In deze lijn doordenkend is het voor de krijgsmacht van groot belang om moreel verantwoord handelen en het tonen van morele moed al tijdens vredetijd te bevorderen. De zin '*train as you fight*' past hier prima bij.

Maar gebeurt dit ook? Organisaties kunnen het tonen van morele moed bevorderen of juist tegenwerken door de manier waarop zij hun systeem inrichten en door de cultuur die er binnen een organisatie heerst. Binnen het defensiesysteem stimuleren de regelmatige functiewisselingen, hiërarchie, bureaucratie en de stimulans om altijd hogerop te komen, het aanpakken van problemen niet. Sterker nog, het maakt het juist makkelijker om problemen uit de weg te gaan of zaken uit te stellen. Daarnaast is een sociaal veilige

cultuur binnen defensie nog niet vanzelfsprekend. Het 'je kunnen uitspreken' en mistanden aankaarten moeten niet bestraft worden, maar juist beloond. Het is belangrijk dat dit zichtbaar is voor de mensen in de organisatie. Het werkt niet als het slechts bij woorden blijft, terwijl de daden anders uitwijzen.

Veel organisaties zeggen dat zij willen dat mensen zich uitspreken en misstanden aankaarten, maar in de praktijk spreken de gevolgen voor de personen die dit doen deze woorden vaak tegen. Iedereen kent voorbeelden uit het nieuws waarbij het niet goed afloopt voor personen die zich uitspreken. Helaas zijn dit soort verhalen binnen onze organisatie ook bekend. Geen motiverend beeld voor anderen die in een situatie zitten waarbij morele moed gevraagd wordt.

Wat mensen daadwerkelijk zien gebeuren heeft meer impact op hun gedrag dan woorden. Sterker nog als de woorden in tegenspraak zijn met het handelen van een organisatie, ontstaat er een gevoel van wantrouwen dat niet snel weer goed te maken is. Je kan zelfs zeggen dat vragen aan mensen om morele moed te tonen in een organisatie die dit in de praktijk afstraft, een vorm van kwaadaardige retoriek is. En hoe moreel verantwoord is dat?

Jeanette de Weert,
majoor Trainer en
onderzoeker Militaire
Ethiek Faculteit
Militaire
Wetenschappen/
NLDA

Woorden van vrede

In een eerdere bijdrage aan Merkstenen¹ ben ik ingegaan op de veranderingen die we als krijgsmacht op dit moment ondergaan. De gevolgen van die veranderingen zijn zo verstrekkend, dat ik de conclusie trok dat er sprake is van een ander leger.

Als rechtvaardiging voor deze veranderingen worden vaak de volgende woorden gebruikt: *'Si vis pacem, para bellum'*. Als je vrede wilt, bereid je dan voor op oorlog. Een uitspraak met al heel oude papieren en die terug lijkt te gaan tot de Romeinse tijd. De uitspraak werd ook nog aangehaald door monseigneur dr. Everard de Jong in ACOM Journaal van afgelopen december. De focus is vrede, laat ik dat vooropstellen. En de manier die te bereiken is ervoor te zorgen vooral voldoende afschrikwekkend te zijn. Dat betekent dat er voldoende middelen ter verdediging beschikbaar zijn. En dat de troepen over een ruime mate van motivatie beschikken om die middelen daadwerkelijk en effectief in te kunnen zetten.

In navolging van het artikel van monseigneur De Jong zou ik in deze merksteen de focus op vrede willen versterken. Daartoe aangemoedigd door de Protestantse lezing, uitgesproken op 31 oktober jl. (Hervormingsdag)². Een lezing die o.a. verzorgd werd door de hoofdkrijgsmachtspredikant Gert van der Ende. Als alternatief voor de uitspraak *'Si vis pacem, para bellum'*, kwam hij met de uitspraak *'Si vis pacem, para pacem'*. Als je vrede wilt, bereid je dan voor op vrede. Zijn boodschap, als dominee in dienst van de Protestantse Kerk in Nederland en tegelijkertijd in dienst van Defensie, was om naast alle aandacht voor een voldoende verdediging, ons vooral toch te richten op vrede en het behoud daarvan. Dat is uiteindelijk toch de boodschap van het evangelie, het goede nieuws, dat door de kerk verkondigd wordt, zelfs binnen de wereld van Defensie.

Het spreken van de kerk

Als de kerk woorden van vrede spreekt, richt zij die boodschap op het geheel van de samenleving. In de overtuiging dat die boodschap goed is en goed zal doen als het om het welzijn van eenieder gaat. Welzijn is nu net een van de betekenissen van het Hebreeuwse woord voor vrede: *'Shalom'*. Het gaat dan dus ook om meer dan alleen maar de afwezigheid van oorlog. Het gaat bij *shalom* om de heelheid van een mens; het compleet zijn. Het heeft iets van vol zijn of van volledigheid.

Ik werd me dat te meer bewust toen ik tijdens een langdurig verblijf in Israël meermaals begroet werd met de woorden

"Ma shalomcha?". Dit zou je kunnen vertalen met: "Hoe gaat het met je?" Maar ten diepste betekent dit "Hoe is het met je *welzijn?*" Ben je heel, ben je compleet, ervaar je jezelf als een mens uit één stuk? Oftewel... schort er iets aan en kunnen we wat voor je doen? Of, wat zou je helpen, zodat je je wel weer als een mens uit één stuk ervaart?

Boeiende gedachte, dit zo te horen. Want dat is uiteindelijk ook waar God op gericht is, waar Jezus op gericht is; de vrede, de heelheid, het welzijn van mensen te bevorderen. Ook in de psalmen komt dit naar voren: 'De Heer spreekt woorden van vrede tegen zijn volk'.

En in het kielzog van die woorden gaat het over 'trouw' en over 'waarheid'. Beide begrippen omhelzen elkaar, zijn nauw op elkaar betrokken. En 'recht' en 'vrede', die elkaar in de poëtische taal van de psalmen begroeten met een kus. Ze horen bij elkaar, want 'zonder recht geen vrede'! Als we aan de betekenis van het woord *shalom* denken, is dat helder. Want hoe kan het goed met je gaan als dat gepaard gaat met een gevoel van onrecht?

Als we over vrede nadenken en over het bereiken of handhaven daarvan dan zou het ook over deze *shalom* moeten gaan. Ook al is dat niet eenvoudig en zeker complex. Te meer als we dit in plaats van op personen op staten en landen gaan betrekken. Het zou al helpen als we het gezamenlijk besef krijgen dat het hier wel begint. Met recht doen, of er in elk geval naar streven elkaar recht te doen, persoonlijk, maar ook als landen en volken. Waarom lukt het maar niet zover te komen? Waarom spelen allerlei belangen, economisch, politiek of ideologisch van aard, toch steeds weer de boventoon? Dit geeft aan hoe complex het allemaal is. Vrede is niet zo eenvoudig te realiseren.

Laten we beginnen om het op persoonlijk vlak te proberen. Ons te richten op het welzijn van de mensen in onze directe omgeving. Dat kan al zoveel betekenen en al zoveel goed doen. Ter bemoediging daarom ter afsluiting een uitspraak uit de Talmoed (heilig Joods boek) "Iemand die één leven redt, redt de hele wereld".

**Krijgsmachtspredikant/
Geestelijk verzorger
Wim Bos**

¹ ACOM Journaal 9 en 11, 2024

² <https://protestantsekerk.nl/nieuws/protestantse-lezing-over-oorlog-en-vrede/>

Verbeteren van het verlofbeleid bij de eenheid

Wij krijgen regelmatig berichten en vragen van leden over verlof dat is afgewezen. De vragen zijn: of de verlofaanvragen afgewezen hadden mogen worden en hoe toch verlof gekregen kan worden.

Daar is niet één antwoord op te geven. Elke eenheid bij Defensie heeft zijn eigen situatie. De ene eenheid heeft voldoende medewerkers, de andere heeft tekorten. Er kan sprake zijn van hoger of lager ziekteverzuim, van meer/minder medewerkers die verlof willen in de schoolvakanties, van meer/minder medewerkers met buitengewoon verlof vanwege mantelzorg, ouderschapsverlof, geboorteverlof, enz. Dit jaar komen daar ook nog verlofuren die gekocht kunnen worden met het individueel keuze budget (IKB) bij. Kortom bij elke eenheid is de situatie verschillend.

Regelgeving en uitgangspunten

Binnen Defensie zijn de regels voor verlof vastgelegd in het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement (AMAR) hoofdstuk 8, en het Burgerlijk Ambtenaren Reglement Defensie (BARD) hoofdstuk 5. Verder is er nog de regeling verlof voor militaire ambtenaren.

Artikelen die gaan over het afwijzen van verlof zijn:

AMAR Art 63

Verlof op aanvraag als bedoeld in het eerste lid, wordt, **onder vermelding van de redenen**, niet verleend voor zover de **belangen van de dienst** dit, naar het oordeel

van degene die bevoegd is het verlof te verlenen, vorderen.

Art 65

Verleend verlof kan geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken, indien **de belangen van de dienst zulks** naar het oordeel van degene die het verlof heeft verleend, **uitdrukkelijk vorderen**.

BARD art 33

De ambtenaar is vrij te bepalen wanneer hij vakantie opneemt, voor zoveel **de belangen van de dienst zich daartegen niet verzetten**.

Wanneer **dringende redenen van dienstbelang dat noodzakelijk maken**, kan de commandant aan de ambtenaar verleende toestemming vakantie op te nemen intrekken, zowel vóór als tijdens de vakantie.

In deze artikelen staat dat alleen als er redenen zijn (belangen van dienst) het verlof kan worden afgewezen en/of ingetrokken. Het uitgangspunt is dat het verlof wordt verleend, anders gezegd het verlof wordt in principe verleend.

Informeel aanvragen van verlof

Regelmatig spreken wij leden die informeel (mondeling) te horen hebben gekregen dat ze op een bepaalde datum of in een bepaal-

de periode, geen verlof kunnen aanvragen. Zij hebben dan nog geen officiële aanvraag ingediend en dienen daarna geen aanvraag in ondanks dat zij op de bewuste datum in de bewuste periode wel heel graag verlof willen, bijvoorbeeld voor het bijwonen van het huwelijk van een goede vriend of ze willen graag vrij zijn om bij het gezin te zijn, enz.

Belang van het officieel aanvragen van verlof: alleen dan bij afwijzing bezwaar mogelijk

Belangrijk is dat degene die verlof wil dit toch officieel aanvraagt. Alleen tegen een afwijzing van een officiële aanvraag kan de aanvrager in bezwaar gaan. In een afwijzing moet altijd een reden staan waarom de verlofaanvraag wordt afgewezen. Die reden moet niet alleen algemeen zijn, bv: de eenheid moet in de gewenste verlofperiode medewerkers leveren ter ondersteuning van een andere eenheid, of in de gewenste verlofperiode is het altijd op zijn drukst. In de afwijzing moet ook vermeld worden waarom juist de bewuste medewerker, de aanvrager, in die periode niet gemist kan worden.

Enkele redenen die genoemd worden bij afwijzen van verlof

Bij het lang van tevoren aanvragen van verlof, wordt als reden voor de afwijzing gegeven dat de roosters of het jaarplan van de eenheid nog niet bekend zijn.

Een andere reden die bv. bij de KMar genoemd is, is dat verlof vanaf de zomerperiode tot en met de herfstvakantie niet of maar spaarzaam wordt verleend gezien de bezetting die nodig is onder andere op Schiphol.

Een andere reden die genoemd wordt is het moeten leveren van ondersteuning op bijzondere dagen zoals op Veteranendag, 4 en 5 mei enz.

Verlofbeleid bij de eenheid kan/ moet beter, taak van HDE en MC

Uit de hiervoor genoemde redenen voor afwijzing van verlof komt naar voren dat het verlofbeleid bij die bewuste eenheden verbeterd moet worden.

De nieuwe roosters en/of jaarplanning zijn niet nodig om te voorzien hoeveel verlof er verleend kan worden, tenslotte is er altijd sprake van achterliggende jaren waarin verlof is verleend en afgewezen en hoe de bezetting door het jaar heen is ervaren. Met die gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de bezetting in de periode waarvoor de medewerker verlof aanvraagt.

Voor het voeren van verlofbeleid worden als eerste gegevens verzameld die meer kunnen vertellen over hoe de bezetting van de eenheid is geweest en hoe die zal zijn in de meer nabije toekomst. De verschillende gegevens worden aan elkaar gekoppeld. Dat zijn:

- * de te vervullen taken van een eenheid in verschillende periodes,
- * het aantal medewerkers dat daarvoor nodig is,
- * de vulling van de eenheid (ook in verband met deeltijd),
- * langdurig verzuim, cijfer van het incidentele verzuim,
- * verlofaanvragen uit het verleden,
- * de eventuele wijziging in de samenstelling van de eenheid,
- * de uitkomst van de vraag aan de medewerkers wanneer zij denken verlof te willen hebben enz.

Een hoofd diensteenheid (HDE) kan alleen verlofbeleid voeren als hij/zij deze gegevens bij elkaar heeft gezet.

Nieuwe roosters kunnen dan geen verrassingen meer opleveren waardoor het verlenen/afwijzen van verlof anders gaat dan voorzien. De jaarplanning kan wel verrassingen opleveren maar die kunnen in onderling overleg worden opgelost. In het uiterste geval kan al verleend verlof worden ingetrokken.

Let op: het bevoegd gezag moet zwaardere redenen aandragen voor het intrekken van verlof dan voor het afwijzen van verlof. Tenslotte staat in de regelgeving dat verlof mag worden afgewezen als belangen van de dienst dit vorderen, maar dat al verleend verlof alleen mag worden ingetrokken als de belangen van de dienst dit uitdrukkelijk vorderen.

Intrekken van verlof is heel vervelend voor de medewerker. Ook daarom vergoedt Defensie als verlof wordt ingetrokken de eventueel door de medewerker gemaakte kosten die met het verlof samenhangen. Zie artikel 67 AMAR en artikel 33 BARD.

Bij een eenheid waar goed verlofbeleid is, zal het intrekken van verlof minder vaak voorkomen dan dat er verlofaanvragen worden afgekeurd bij een eenheid waar minder goed verlofbeleid wordt gevoerd. In het kort: goed verlofbeleid zorgt ervoor dat minder verlofaanvragen worden afgewezen.

Verlofbeleid maakt het HDE niet zelf, de medezeggenschapscommissie (MC), de vertegenwoordiger van de medewerkers bij de eenheid, moet daarbij worden betrokken. Verlofbeleid kan het HDE alleen invoeren en wijzigen na overeenstemming met de MC.

Overleg tussen HDE en MC over verlofbeleid

HDE en MC overleggen volgens het Besluit Medezeggenschap Defensie 2008 (BMD) minimaal twee keer per jaar met elkaar over de algemene zaken bij de diensteenheid daar valt het verlofbeleid ook onder.

Wij raden MC's aan om het verlofbeleid op de agenda te zetten van het overleg met het HDE. In de vergadering kan over de volgende gegevens/vragen worden overlegd:

- Hoeveel verlof is er afgewezen, welke periodes en met welke reden?
- Is verlof ingetrokken, hoeveel en waarom?

- Had achteraf gezien van al het afgewezen verlof toch een deel verleend kunnen worden, welk deel en welke periodes of alles?
- Hoe kunnen de onzekerheden over de bezetting in de komende periode zoveel mogelijk worden weggenomen?
- Rekening houden met de bezetting van de eenheid, langdurig verzuim en incidenteel verzuim.
- Kunnen periodes waarin minder verlof mag worden aangevraagd worden verkort?
- Het jaarlijks houden van een enquête over hoe het verlenen/afwijzen/intrekken van het verlof in de afgelopen periode is ervaren.
- En het jaarlijks inventariseren wat de wensen zijn voor verlof ook vragen of er al verlofwensen zijn voor het volgende jaar.

HDE en MC betrekken en informeren medewerkers, de medewerkers informeren MC en HDE

Belangrijk is dat HDE en MC het verlofbeleid met de medewerkers bij de eenheid bespreken en dat dit niet alleen aan de direct leidinggevende wordt overgelaten. Belangrijk is dat iedereen hetzelfde verhaal heeft gehoord en ook weet dat verlofbeleid niet in beton is gegoten maar meebeweegt met de situatie in de eenheid. Daarvoor is informatie nodig. De ervaringen en ideeën van de medewerkers zijn onmisbaar en van harte welkom bij zowel HDE als MC. Iedereen bij de eenheid kan zo bijdragen aan een goed verlofbeleid.

Afb.: CMC

Overzicht MC-verkiezingen

Defensie-onderdeel	Eenheid	Verkiezingen	Opgeven vóór
CZSK	Staf GC OEM	10 februari	Gesloten
CZSK	First Marine Combat Group (1MCG)	10 februari	Gesloten
COMMIT	JIVC/Expertise Centrum	14 februari	Gesloten
CZSK	Zr.Ms. Evertsen	11 maart	Gesloten
CLAS	CIS Bn 1GNC	18 - 19 maart	Gesloten
CZSK	Afdeling Maritieme Instandhouding (AMI)	12 - 23 mei	24 maart

De noodzaak voor een toekomstvisie en proactieve strategie in het Arctisch Gebied

Het Arctisch gebied – ook wel de Noordflank – dat het noordelijkste deel van de aarde omvat, is een uniek gebied dat wordt gekenmerkt door een extreem klimaat, kwetsbare ecosystemen en vooral ook zijn strategische belang.

De Noordpool speelt een cruciale rol in de regulering van het klimaat op aarde, en is daarnaast de thuisbasis van verschillende inheemse gemeenschappen en unieke ecosystemen. Echter ondergaat het gebied door de opwarming van de aarde snelle en hevige veranderingen. Volgens het *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC) warmt het Arctisch gebied vier keer sneller op dan andere regio's in de wereld. Het gevolg: zee-ijs smelt en verdwijnt, ecosystemen veranderen, en voorheen ontoegankelijke gebieden worden toegankelijk voor menselijke activiteiten.

Hoewel deze veranderingen o.a. economische kansen bieden, zoals toegang tot grondstoffen en nieuwe scheepvaartroutes, creëren deze ontwikkelingen ook nieuwe veiligheidsdreigingen, verschuiven de geopolitieke verhoudingen, en versterken ze de klimaatcrisis. Om de mondiale veiligheid te waarborgen en klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken, is er een strategische en gezamenlijke lange termijn aanpak nodig. Nederland – en specifiek Defensie – moet hierbij verder kijken dan de operationele gevolgen en korte termijn doelen.

Hoe verschuift klimaatverandering in de Noordflank de geopolitieke verhoudingen?

Terwijl er vaak veel nadruk wordt gelegd op de operationele impact van klimaatverandering in het Arctisch gebied, hebben de veranderingen ook een impact op de mondiale verhoudingen. Toegang tot natuurlijke hulpbronnen en nieuwe scheepvaartroutes zijn twee belangrijke factoren die bijvoorbeeld de concurrentie tussen (Arctische) staten doen toenemen. Dit heeft nu al geleid tot vele claims in het gebied, waarbij staten zoals

Rusland en China zich positioneren om deze grondstoffen te exploiteren.

Voor Rusland, met het grootste Arctische grondgebied, wordt de geopolitieke positie versterkt met het vooruitzicht op ijsvrije havens en kortere handelsroutes. Dit zien de Verenigde Staten en Canada als een bedreiging voor hun eigen nationale en economische veiligheid. China, dat zichzelf heeft uitgeroepen als 'near-Arctic state', bereidt zich nu al voor op de economische kansen door te investeren in de regio. Tot slot probeert de EU, als belangrijke speler in klimaatbeleid, een balans te vinden tussen exploitatie en het behoud van de natuurlijke hulpbronnen.

'What happens in the Arctic, doesn't stay in the Arctic'

Doordat staten dus actief concurreren om toegang tot grondstoffen en snellere handelsroutes, nemen de spanningen in het gebied toe. Echter komen er met de opwarming van de aarde ook andere dreigingen aan te pas: zo zorgt het smelten van de *permafrost* ervoor dat het Arctisch gebied inmiddels meer CO₂ uitstoot dan dat het opslaat, en neemt het aantal bosbranden in de toendra's toe. Deze effecten blijven niet alleen boven de Arctische cirkel voelbaar, maar hebben wereldwijd invloed. Bovendien zorgt het smelten van het zee-ijs ervoor dat zonlicht niet meer gereflecteerd wordt waardoor klimaatverandering in een nog sneller tempo doorzet.

Hoe nu verder?

Het Arctisch gebied staat op een kantelpunt; zonder een doordachte aanpak dreigt de race voor grondstoffen en een toename van de scheepvaart over de Noordflank, de klimaatcrisis exponentieel te

verergeren. Wegens de belangrijke rol die het Arctisch gebied speelt in het reguleren van het wereldwijde klimaat, zullen deze impacts ook voelbaar zijn in bijvoorbeeld Nederland. Onduidelijk is bovendien in hoeverre deze effecten nog omkeerbaar zijn.

Het is dus van belang om verder te kijken dan de operationele obstakels en economische kansen die klimaatverandering in de Noordflank met zich mee zal brengen. Dit zijn namelijk vooral korte termijn kwesties. Op de langere termijn zullen we echter voor hetere vuren komen te staan, als we niet nu al goed doordenken wat voor toekomst we willen.

Voor Defensie ligt hier een belangrijke taak: niet alleen reageren op de uitdagingen die we nu zien, maar bijdragen aan een bredere, duurzame langetermijnvisie. Een goede voorbereiding is hierbij belangrijk. Het is in het collectieve belang om klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken, met name in de Noordflank, en toch lijkt elke staat te kijken naar de korte termijn en individuele doeleinden. Daarom is het essentieel dat we ons samen met bondgenoten binnen de NAVO en de EU verenigen om te streven naar het behoud van stabiliteit en duurzaamheid in het Arctische gebied. Het beschermen van de grondstoffen en het beperken of voorkomen van extractie zijn daarbij belangrijke factoren.

Isa van Malenstein
Opleidings- en
Trainingscentrum
Logistiek
(OTCLog) KL.

'Uitvoering reorganisaties Defensie wordt bevroren'

"URD bevroren!" Met deze korte mededeling stak de staatsecretaris van Defensie, Gijs Tuinman, van wal tijdens het SOD van 28 januari jl. Defensie staat aan de vooravond van grote veranderingen. Daarbij is het wenselijk om snel te kunnen schakelen en uitbreiden, gaf de staatsecretaris aan.

Om dit snel te doen heeft hij een heel pakket aan maatregelen en ideeën die snel en volgens hem accuraat moeten kunnen worden doorgevoerd. Snellere processen rondom het uitbreiden en reorganiseren van de Defensieorganisatie en op een snelle manier voorzien in nieuwe collega's. Zo stelde hij onder meer dat uitbreiden en doorgaan nodig is. Randvoorwaarden zijn belangrijk maar de staatssecretaris zei niet te willen wachten op het moment dat ze allemaal zijn ingevuld.

Vakbonden en medezeggenschap buiten spel

De staatsecretaris gaf aan te denken aan nog meer dienjaarmilitairen, reservisten en zelfs het woord "deeltijdmilitairen" ging over tafel. Om dit alles zo snel mogelijk te realiseren was het eerste voorstel om de Uitvoering reorganisaties Defensie (URD) voor de komende jaren te bevroren zodat de organisatie snel en zonder tussenkomst van de vakbonden en medezeggenschap kan gaan uitbreiden. Dat de Defensieorganisatie op dit moment al wat betreft zijn absorptiecapaciteit het maximale punt heeft bereikt is hem nog niet helemaal duidelijk.

Wat we zien is dat bij de ongeremde ambitie van Defensie om te groeien alle randvoorwaarden zomaar aan de kant worden geschoven. We zien dit wekelijks aan de reorganisatietafels gebeuren. Weer uitbreidingen in Utrecht op de Kromhoutkazerne terwijl daar de maximale capaciteit voor wat betreft kantoor, parkeer-, slaap- en eetgelegenheden al lang is bereikt. Een ander voorbeeld is de Nieuwe Haven in Den Helder die, voor wat betreft de eerdergenoemde punten, ook al geruime tijd aan zijn maximale capaciteit zit. Het is daar vooral dankzij de gedrevenheid van de kazerneorganisatie van de Marinebasis Den Helder dat er überhaupt nog gegeten en geslapen kan worden. Dankzij de creativiteit en gedrevenheid van de medewerkers

van Paresto in het bedrijfsrestaurant, ondersteund door de staf van de Marinebasis, wordt daar al meer dan jaar met kunst-en-vliegwerk de tijdelijke eetvoorziening opgehouden.

Ook de slaapgelegenheid kwam negatief in het nieuws doordat er (wederom) sprake is van een legionella besmetting. Hier ook weer typisch het geval dat iedereen eróver gaat maar niemand ervan is. Is het Rijksvastgoedbedrijf verantwoordelijk voor het plaatsen en onderhouden van filters zodat legionella geen kans maakt of toch een andere instantie? Dat onderhoud is al langere tijd achterwege gebleven met een legionellabesmetting tot gevolg. Het wijzen naar een andere schuldige is makkelijk maar we hebben al eerder de conclusie getrokken dat Defensie in infrastructureel opzicht al enige jaren failliet is. Wat hierboven is vermeld met betrekking tot de Kromhoutkazerne en de Nieuwe Haven in Den Helder, is op veel meer zo niet alle militaire locaties van toepassing. En toch blijven we maar uitbreiden.

Zorgelijke berichten

Ook uit Den Haag bereiken ons inmiddels zorgelijke berichten dat militaire medewerkers die daar geplaatst worden en binnenslaper worden, zelf maar opzoek moeten naar een hotelaccommodatie. De pilot huisvesting burgerpersoneel die in het AV-akkoord van 2017 was opgenomen om de mobiliteit van burgerpersoneel te bevorderen blijkt inmiddels verworpen tot een regeling waarbij burgers in Den Haag massaal gebruik blijken te maken van legering terwijl die conform de pilot niet voor deze groep is bedoeld. Herhaaldelijke oproepen van onze kant om snel te gaan praten over een Regeling huisvesting en voeding Defensiepersoneel hebben tot nu toe nog niet geleid tot agendering van dit onderwerp terwijl de praktijk uitwijst dat hier snel duidelijke afspraken over gemaakt dienen te

worden.

Alvorens de Defensieorganisatie verder uitgebreid wordt dient de basis wel op orde te zijn. Terugkomend op de wens van de staatsecretaris om de URD al dan niet tijdelijk te bevroren. Daar is bij de vakbonden weinig steun voor te vinden. De ACOM ziet hierin namelijk geen directe voordelen voor het Defensiepersoneel. We zien nu al dat er zonder na te denken maar wordt uitgebreid. Een sprekend voorbeeld hiervan is het reorganisatieplan versterken 400 GNK. Tijdens de behandeling bleek dat de huidige vulling van deze eenheid 50% bedraagt dus hoezo versterken of uitbreiden? Zorg er nu als Defensieorganisatie eerst maar eens voor dat de huidige militaire organisatie een acceptabel vullingsniveau bereikt alvorens er wordt versterkt of uitgebreid.

Staatssecretaris van Defensie, Gijs Tuinman

Wilde plannen

Ook de wilde plannen om snel op te schalen met dienjaarmilitairen, reservisten en andere aanstellingsvormen, zijn prachtig en misschien ook wel broodnodig. Voor de ACOM is en blijft evenwel de belangrijkste vraag wat Defensie gaat doen om het huidige zittende personeel, de ruggengraat van de organisatie, te behouden? We hopen daar, gelet op de nog steeds aanwezige irreguliere uitstroom, duidelijkheid over te krijgen. Wat betreft deeltijdmilitairen is de ACOM altijd heel duidelijk geweest. Een militair kan niet worden aangesteld in deeltijd. Het betreft het meest serieuze beroep ter wereld en we zijn bereid om overall over te praten zoals deeltijdverlof of andere vormen van verlof, maar een deeltijdaanstelling past niet bij een militair. Een militair moet er staan als er een beroep op hem of haar wordt gedaan.

Met het bevroren van het URD wordt ook de rol van medezeggenschap en commandant ernstig aangetast. We zien nu al in de laatste grote reorganisatieplannen terug dat Defensie definitief

afscheid heeft genomen van zoals dat is gaan heten: "De commandant in zijn kracht." Er worden zeer grote 'Commands' ingericht met maar één commandant met zeggenschap en dus ook medezeggenschap. Want medezeggenschap volgt zeggenschap. Bij de Koninklijke Marechaussee bestaan er feitelijk nog maar vier medezeggenschapscommissies het DMC, MC

Staf KMar, MC OTC en MC LTC. Ook bij de CLSK zien we dit terugkomen. Daar zijn met de inrichting van de Commands veel MC-structuren verdwenen. In de laatste WG REO is hier bij de behandeling van het reorganisatieplan van het Air Support Command (ASC) uitgebreid stilgestaan. Hier worden onder andere de KMSL en het Logistiek Centrum Woensdrecht ondergebracht onder de Commandant ASC. Dat is de commandant met zeggenschap dus ook alleen daar medezeggenschap. De 'onderliggende' commandanten staan niet meer in hun kracht en dienen alleen uit te voeren. Zo wordt

de afstand tussen de medewerker en de commandant met zeggenschap alleen maar groter. En zo is het nadrukkelijk niet bedoeld cf. artikel 3 van het Besluit Medezeggenschap Defensie. Zo wordt ook net zoals bij de overige Commands de medezeggenschap en zeggenschap van de onderliggende commandanten vakkundig uitgekleeft. Wat de ACOM betreft een zorgelijke ontwikkeling. "De commandant in zijn kracht" was eens een leuke slogan en meer is het uiteindelijk ook niet geworden.

Wordt vervolgd in het SOD van 11 maart aanstaande.

ACOM blijft zich inzetten voor correcte uitvoering reorganisatie LTC-stap 4

LTC-STAP 4: Selectieprocedure en sollicitatieproces verlopen niet volgens afspraak

De selectieprocedure en het sollicitatieproces in verband met de reorganisatie van het Landelijk Tactisch Commando, LTC-stap 4, bij de KMar, verloopt niet zoals is afgesproken. Via diverse kanalen bereikten de ACOM signalen hierover.

Het gevolg hiervan is grote onduidelijkheid en mogelijk onrechtvaardige situaties voor betrokken medewerkers.

Belangstellingsregistratie en selectie

Volgens de afspraken konden medewerkers tot 30 december ll., laten weten belangstelling te hebben voor vacatures en vacant komende functies in het kader van LTC-stap 4. Hierbij is duidelijk vastgelegd dat het gebruik van de vacaturebank leidend is (zoals beschreven in het Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR); Voorlopige Voorziening Uitvoeringsregeling AMAR (vv URAMAR); de Beleidsregel aanstelling, functietoewijzing en bevordering defensie, en de Aanwijzing Secretaris-Generaal 980: "eenduidig gebruik vacaturebank"). Deze regels en procedures zijn van toepassing op zowel burgers als militairen.

De berichten die ons bereikten duiden erop dat deze afspraken niet overal worden nageleefd. Zo is bij ons gemeld dat sollicitanten

die hun belangstelling/sollicitatie (middels de vacaturebank ingediend) in eerste instantie niet zouden worden meegenomen in het sollicitatieproces. Als reden hiervoor gaf de KMar aan dat de belangstelling/sollicitatie naar een e-mailadres van P&O had moeten worden verzonden en niet zoals gebruikelijk in de vacaturebank had moeten worden geregistreerd.

Het gebruik van alternatieve systemen of afwijkende procedures is niet in lijn met de gemaakte afspraken en brengt het selectieproces in gevaar. De bij ons bekende gevallen hebben we inmiddels kunnen redresseren, maar wij sluiten niet uit dat dit zich bij meerdere leden heeft voorgedaan en/of gaat voordoen. Het is van groot belang dat het sollicitatieproces eerlijk, transparant en volgens de vastgestelde richtlijnen verloopt.

Wat kunt u doen?

Neem direct contact met ons indien u als ACOM-lid geconfronteerd wordt met problemen

betreffende uw sollicitatie of belangstellingsregistratie in het kader van LTC Stap 4. Ook als u vindt dat uw deelname aan de selectieprocedure niet goed is meegenomen.

Zorg ervoor dat u tijdig actie onderneemt om uw rechtspositie te beschermen. U kunt ons bereiken via info@acom.nl

Samen voor een eerlijk proces

De ACOM blijft zich inzetten voor een correcte uitvoering van de reorganisatie LTC-stap 4. Alleen door ons gezamenlijk in te zetten voor een correcte naleving van de afspraken, kunnen we zorgen voor een eerlijk en rechtvaardig selectieproces. Uw vertrouwen in dit proces is cruciaal, en wij zullen niet aarzelen om, waar nodig, op te treden.

Bent u nog geen lid van de ACOM maar wilt u dat wel worden zodat wij ook uw belangen kunnen behartigen? Ga dan naar de ACOM-site: acom.nl/word-lid

Oud-minister Hanke Bruins Slot keert terug bij de Landmacht

Oud-minister en Tweede Kamerlid (CDA) Hanke Bruins Slot (47), gaat terug naar Defensie. De kapitein der artillerie b.d., in 2008 uitgezonden naar Afghanistan (commandant Pantserhouwitser-detachment, *Battlegroup 7, Tarin Kowt*)¹, wordt aangesteld in de rang van generaal-majoor. De gewezen politica meldt zich op 12 februari opnieuw aan bij haar oude werkgever de Koninklijke Landmacht. "Ik wil me graag weer inzetten voor Defensie en veiligheid", lichte ze haar terugkeerbesluit toe.

De functie die de aankomende generaal-majoor krijgt toebedeeld is nog niet bekend. Dit hangt namelijk af van de uitkomst van de reguliere stoelendans onder topfunctionarissen bij Defensie. Tot die tijd doorloopt Bruins Slot een 'opwerktraject'.

Na haar afzwaaien in 2010 deed de jurist en bestuurskundige (Hanke Gerdina Johannette) Bruins Slot, ruime politiek-bestuurlijke ervaring op, zowel in de provincie als landelijk. Van 2010 tot 2019 was ze lid van de Tweede Kamer voor het CDA. Vervolgens werd ze lid van

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht (2019-2022). In het kabinet Rutte IV was Bruins Slot minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en na het vertrek van partijgenoot Wopke Hoekstra op dat departement, minister van Buitenlandse Zaken tot de val van het kabinet in juli 2024.

"Een aanwinst voor Defensie, met al haar opgedane ervaringen", noemt Commandant der Strijdkrachten generaal Onno Eichelsheim, het zijnstromen van Hanke Bruins Slot bij de Koninklijke Landmacht.

15

¹ Bruins Slot reageerde snedig en dodelijk afdoend toen Forum voor Democratie-leider Thierry Baudet haar tijdens een defensiedebat in de Kamer (januari 2019) typeerde als "schattig naïef" om haar overtuiging dat de dreiging vanuit Rusland toeneemt. Dat liet de kapitein der artillerie b.d. niet over haar kant gaan "Ik was pelotonscommandant in Uruzgan. Ik heb pantserhouwitsers afgeschoten. Dat is verre van schattig. Toen zat u in uw studeerkamer."

Commentaar van de ACOM

Een vreemde stap van Defensie. Gezien de discussies in het verleden bij "militaire instroom van buiten op hoog niveau" is Defensie geen (zelf-)lerende organisatie. Uiteraard kan zo'n discussie echter altijd van (minimaal) twee kanten bekeken worden.

Laten we vooropstellen dat we binnen de ACOM groot respect en een grote waardering hebben voor Hanke Bruins Slot. Een veteraan en daar is ze altijd (terecht) trots op geweest.

Het vreemde in deze heeft betrekking op de gebruikelijke werkwijzen, het respecteren van wet- en regelgeving en het nakomen van afspraken.

Als een militair wordt aangesteld

of opnieuw in dienst komt is dat doorgaans op de rang die men had of de naast hogere rang. Uiteraard kan het zo zijn dat mensen door middel van opleidingen in een andere functiegroep binnenkomen, maar dan horen daar aangepaste eisen en afspraken bij. Een bepaalde rang krijgt men op het moment dat men een functie krijgt toegewezen waaraan die rang is gekoppeld. En als het noodzakelijk is kan men een

periode (volgens de Commandant der Strijdkrachten maximaal 3 maanden) dubbel geplaatst worden om mee te lopen.

Hoe kan het dan zo zijn dat in het bericht van Defensie onomwonden is aangegeven dat mevrouw Bruins Slot een opwerktraject doorloopt totdat zij van de zomer de "voorzienige functie" gaat bekleden? De daadwerkelijke functie wordt pas later bekend gemaakt omdat

deze onderdeel is van een reeks van reguliere wisselingen van topfunctionarissen bij Defensie, zo stelt Defensie.

Let wel op wat er staat: "reguliere wisselingen" van topfunctionarissen bij Defensie. Bij deze reguliere wisselingen hoort volgens deze redenering blijkbaar ook het weggapen van functies ten behoeve van

mensen van buiten de organisatie. Mensen die niet de daarvoor bedoelde trajecten en trainingen hebben doorlopen maar wel carrières zullen belemmeren van andere collegae die vaak al vele decennialang de onderliggende rangen in meerdere functies hebben doorlopen.

Zoals al vaker aangegeven is het functietoewijzingsproces

met stip op 3 binnengekomen in de top drie van vertrekredenen onder beroepsmilitairen.

Ook door deze actie zullen ongetwijfeld weer mensen benadeeld worden in hun carrièrekansen of perspectief, maar klaarblijkelijk is dat voor de top van Defensie niet of minder relevant.

Kort samengevat is en blijft de ACOM van mening dat mr. drs. Hanke Bruins Slot over kennis, ervaring(en) en kwaliteiten beschikt die haar een grote aanwinst voor Defensie maken. En voor haar had men vast een prima functie binnen Defensie kunnen vinden, een burgerfunctie wel te verstaan.

Wilt u als lid van de ACOM reageren? Mail uw reactie dan naar info@acom.nl

Bent u geen lid maar wilt u dat alsnog worden en reageren? Lid worden kan via acom.nl/word-lid

Streven naar meer standaardisatie administratieve processen

Aansluiting Zwitserland bij EU-project Militaire Mobiliteit

Het EU-project voor Militaire Mobiliteit, gecoördineerd door Nederland, telt sinds 14 januari jl. Zwitserland als adspirant-lid. Dit Europese samenwerkingsverband, ook wel 'militair Schengen' genoemd, is gericht op vlot verlopende verplaatsingen van militair personeel, materieel en goederen binnen de EU.

In afstemming met de NAVO moeten dergelijke grootschalige manoeuvres, met name ook als er sprake is van acute noodsituaties, gecoördineerd en ongehinderd door bureaucratische en andere belemmeringen, verlopen.

Bureaucratie

Toch zag het bondgenootschap een jaar geleden nog "te veel bureaucratie" als grote hindernis van troepenbewegingen door Europa. "Een probleem dat grote vertragingen kan veroorzaken als een conflict met Rusland uitbreekt."

In dit verband werd ook 'Operationsplan Deutschland' uitgewerkt dat voorziet in concrete

maatregelen zoals het vrijmaken van snelwegen voor militaire transporten vanuit Nederlandse en Belgische havens naar het oosten.

Permanent Structured Cooperation

Met de aansluiting bij het EU-project streven de Zwitsers naar meer standaardisatie door aanpassing en stroomlijning van administratieve processen.

Militaire Mobiliteit maakt deel uit van het meer omvattende project Permanent Structured Cooperation (PESCO). Opgericht in 2017 is PESCO bedoeld om de onderlinge defensiesamenwerking tussen de 26 deelnemende EU-lidstaten te

optimaliseren. Ook de niet-EU-landen Canada, Noorwegen en de Verenigde Staten werden uitgenodigd voor deelname in 2021 en, een jaar later ook het Verenigd Koninkrijk. Inmiddels hebben die landen zich ook gevoegd binnen de PESCO-gelederen.

© Schweizer Armee

Headerfoto: EU, Tauno Tõhk (EU2017EE)

Defensietop informeerde Staten-Generaal herhaaldelijk niet of slecht over 'Hawija'

Onder opeenvolgende bewindspersonen, te beginnen bij minister Jeanine Hennis-Plasschaert (05-11-2012 tot en met 04-10-2017, kabinet Rutte II), heeft het ministerie van Defensie het parlement "keer op keer" onvoldoende c.q. onjuist geïnformeerd over onder meer de aard van de Nederlandse deelname aan de missie *Operation Inherent Resolve* (OIR) in Irak en Syrië. Ook de ministeries van Buitenlandse Zaken respectievelijk Algemene Zaken, lieten zich in dit opzicht niet onbetuigd.

OIR werd uitgevoerd door een internationale coalitie geleid door de Verenigde Staten. Ze bond de strijd aan tegen terreurorganisatie ISIS (Islamitische Staat). Volgens de 'Commissie van onderzoek wapeninzet Hawija' (Commissie Sorgdrager) is aan de Staten-Generaal nooit klip en klaar gemaakt dat Nederland met zijn deelname aan OIR, in feite meedeed aan een oorlog. In de regeringsbrieven over deze kwestie werd stelselmatig in verhullende, omfloerste taal melding gemaakt van het Nederlandse aandeel in de strijd tegen de "salafistische jihadistische groepering Islamitische Staat in Irak en al-Sham".

Doden door 'secundaire explosie'

Met de inzet van F-16 gevechtsvliegtuigen heeft Nederland twee keer bijgedragen aan de luchtcampagne van de coalitie: "van oktober 2014 tot en met juni 2016 (de eerste inzet periode) en van januari 2018 tot en met december 2018 (de tweede inzet periode). In totaal zijn 3000 missies uitgevoerd waarbij 2100 keer wapens zijn ingezet", vermeldt het rapport van de onderzoekscommissie. Bij een door Nederlandse F 16's uitgevoerde aanval op een werkplaats van ISIS voor de bouw van "zelfmoordvoertuigen" in de nacht van 2 op 3 juni 2015, zijn ook "minimaal 70 burgers" omgekomen. Dit als gevolg van een "secundaire explosie" die werd veroorzaakt door in de werkplaats opgeslagen springstoffen. Volgens de commissie is door het kabinet lange tijd onder de pet gehouden "dat Nederland deze aanval had

uitgevoerd". Defensie beweerde bovendien strijk en zet dat het besluit tot het bombardement gebaseerd was op computersimulaties alsook een expertanalyse om de kans op een secundaire explosie af te kunnen wegen.

"Het kabinet besloot mee te doen aan een oorlog, maar meldde dit niet in die bewoordingen aan de Staten-Generaal. Het kabinet heeft de aard van de strijd tegen IS onvoldoende aan het parlement toegelicht", aldus de onderzoekscommissie onder leiding van oud-minister van Justitie en D66-politica Winnifred (Winnie) Sorgdrager (76) in een lijvig en gedetailleerd onderzoeksrapport (inclusief bijlagen 304 p.).

Beeld uitgedragen van 'schone oorlog'

Net als bij voorgaande missies werd ook bij OIR gekozen voor de 3D benadering: 'defence, diplomacy & development, dat wil zeggen de inzet van militairen, diplomaten en ontwikkelingssamenwerking. De Commissie stelt vast dat dit "verhullend werkt; het ging om deelname aan een oorlog. Door de nadruk te leggen op het gebruik van precisiewapens, het steeds benoemen van een 'zorgvuldig' targetingproces en het criterium van nul burgerslachtoffers, heeft het kabinet, ondanks vragen van Kamerleden over het risico op burgerslachtoffers, het beeld uitgedragen van een 'schone' oorlog. Echter, de harde werkelijkheid van een oorlog is dat er altijd burgerslachtoffers vallen; dit is onderbelicht gebleven." In de woorden van militair-historicus Christ Klep: "Wie krampachtig

vasthoudt aan 'nul burgerslachtoffers' als doelstelling, zal die pretentie onvermijdelijk in het eigen gezicht zien ontploffen. Oorlog speelt het spel namelijk zelden eerlijk."¹

Nederland voer, accurater gezegd, vloog in de oorlog in Irak bovendien blind op de inlichtingen van de Amerikaanse coalitiepartner en verzuimde een "eigen inlichtingenpositie op te bouwen en kon daardoor onvoldoende eigen afwegingen maken." In het parlement werd het beeld opgehangen dat Nederland "in control" was en volledig betrokken was, heeft kunnen "meeschrijven", in de voorbereidingsfase van OIR.

Defensie deed berichten in (internationale) media waarin uitvoerig melding werd gemaakt over burgerslachtoffers steeds af als 'ISIS-propaganda', terwijl gerenommeerde persbureaus als Reuters ook niet ISIS-bronnen aanhaalden. "Pas vier jaar later", aldus de Commissie Sorgdrager, "zijn de minister van Defensie en de andere betrokken kabinetsleden in actie gekomen. Dat gebeurde in oktober 2019 na berichten van Nederlandse media over de 70 burgerdoden en de schade in Hawija en ook in 2019 na de aankondiging van een rechtszaak van nabestaanden uit Hawija tegen de Staat der Nederlanden. Niet alleen Defensie, ook andere betrokken departementen zoals Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken, wilden de burgerslachtoffers niet melden. De Commissie oordeelt dat het kabinet de verantwoordelijkheid voor het melden van burgerslachtoffers

¹ Clingendael Spectator (24-11-2020)

© US Gov.

heeft weggeschoven. Dit past niet bij de professionaliteit van departementen als Defensie, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken.”

“Defensie wist al tien dagen na de aanval, op 15 juni 2015, dat burgerslachtoffers volgens een eerste Amerikaans onderzoek ‘gelooftwaardig’ waren en in januari 2016 ‘aannemelijk’. Dit was na de ontvangst van het Amerikaanse AR 15-onderzoek. Defensie heeft dit nooit aan de Tweede Kamer meegedeeld en dit in voortgangsrapportages over de OIR-missie onbenoemd gelaten met als argument de veiligheid van zowel de vliegers van het detachement als van Nederland zelf.”

De Commissie velt ook een duidelijk oordeel over de compensatie voor de ‘Hawija-nabestaanden’. Die is in haar ogen “te laat en te weinig”. Er is, schrijft de Commissie, “niet serieus beoordeeld of en hoe (nabestaanden van) burgerslachtoffers en/of schade in Hawija gecompenseerd zouden moeten worden. (-) Mede door druk van de Tweede Kamer is pas in 2021 een bedrag van ruim vier miljoen euro besteed voor het gedeeltelijk herstellen van schade door het bombardement. Dit betreft herstel van delen van de verwoeste fysieke infrastructuur. De commissie is van oordeel dat deze compensatie door Nederland, ruim zes jaar na de aanval, te laat en te weinig is geweest.”

De Commissie van onderzoek wapeninzet Hawija doet onder meer de volgende aanbevelingen:

- Wees open over het karakter van deelname aan internationale missies. Schets in de Artikel 100-brief een realistischer beeld over een komende missie. Het gaat immers dikwijls om een conflict- en/of oorlogssituatie. Benoem man en paard. En zorg ervoor dat in het Toetsingskader van de Artikel 100-brief ook de risico’s op het maken van burgerslachtoffers expliciet benoemd worden.
- Wees gedurende een missie vooraf, tijdens en erna transparant en eerlijk over (het vermoeden van) burgerslachtoffers. In januari 2021 is Defensie een dialoog gestart met een aantal ngo’s en andere organisaties om

het transparantiebeleid over burgerslachtoffers binnen missies en operaties te verbeteren. De Tweede Kamer is op 7 april 2022 geïnformeerd over een stappenplan dat is voortgekomen uit de hierboven genoemde dialoog. Medio juli 2024 is de themapagina burgerslachtoffers gelanceerd op de website van het ministerie van Defensie waar deze stappen verder uitgewerkt worden.

De Commissie onderschrijft het stappenplan en onderkent dat Defensie inmiddels voortgang heeft gemaakt. Wel roept de Commissie op om een aantal stappen concreter te maken en te versterken. Het gaat dan specifiek om:

- Publiceer als ministerie van Defensie na elke wapeninzet, rekening houdend met veiligheidsoverwegingen, en specificeer daarbij de datum/tijd, locatie en aard van het doel en eventuele nevenschade en of (het vermoeden van) burgerslachtoffers.
- Beleg binnen het ministerie van Defensie helder in een procedure op welke wijze de Tweede en Eerste Kamer bij (het vermoeden van) burgerslachtoffers wordt geïnformeerd en sluit daarbij aan bij de Kamerbrief van 23 juni 2020. Meld vermoedens van burgerslachtoffers binnen een maand (vertrouwelijk) aan de Staten-Generaal.
- Onderzoek welke delen van het Amerikaanse *Civilian Harm Mitigation and Response Action Plan* voor Nederland interessant zijn om aansluiting bij te zoeken of zelfstandig te implementeren.
- Beperk het op te richten meldpunt burgerslachtoffers niet alleen voor registratie, monitoring en evaluatie van slachtoffers. Zorg er tevens voor dat het voor slachtoffers duidelijk is of en hoe leed en nevenschade wordt afgehandeld.
- Versterk de inlichtingenpositie van Nederland. Verminder de afhankelijkheid van inlichtingen van de Verenigde Staten en andere landen wanneer Nederland meedoet met wapeninzetten van een internationale coalitie. Hier wordt al jaren door

het parlement op aangedrongen. (-)

- Borg de onderzoekverplichting bij (vermoedens van) burgerslachtoffers bij het ministerie van Defensie en bij het Openbaar Ministerie. (-)
- Maak bij iedere missie een heldere regeling voor compensatie. Ontwikkel en maak vooraf aan deelname van internationale missies beleid voor compensatie. Regel daarin wat wel en wat niet wordt vergoed en hoe nabestaanden of slachtoffers in contact komen met Nederland. Houd een zorgvuldige maar korte afhandeltermijn zodat er tempo wordt gemaakt na de calamiteit. De Commissie beveelt aan om daarvoor het meldpunt burgerslachtoffers te benutten.
- Verbeter archivering en regel de-rubricering. (-) Sinds het einde van het analoge tijdperk is digitale archivering nog steeds niet op orde. Ook het beleid rondom gerubriceerde staatsgeheimen ontbreekt. Deze commissie roept het kabinet en de Tweede Kamer op om:
  - Rubricering van staatsgeheimen wettelijk beter te regelen in verband met de parlementaire controle en werk te maken van een stelsel van periodieke toetsing van de noodzaak van de-rubricering.

Defensie ‘omarmt’ aanbevelingen

Minister van Defensie Ruben Brekelmans heeft inmiddels de Tweede Kamer schriftelijk laten weten “alle aanbevelingen van de commissie te omarmen”. Hij stelt vast dat het rapport “stevige en pijnlijke conclusies bevat” voor Defensie. Hij erkent andermaal dat “de informatievoorziening richting uw Kamer op verschillende momenten niet goed is verlopen. De conclusies van de commissie sluiten hierop aan.” Maar Defensie heeft de afgelopen jaren, schrijft de minister, “mede onder invloed van deze ernstige gebeurtenis reeds diverse stappen gezet” om herhaling te voorkomen. Hij stelt een uitvoerige kabinetsreactie op het rapport in het vooruitzicht, “binnen zes tot acht weken”, waarin onder meer zal worden uiteengezet hoe Defensie uitvoering denkt te zullen geven aan de aanbevelingen.

‘Waarom zou een militair na een incident koste wat kost weer ‘de oude’ moeten worden?’

Hoe ingrijpend kunnen oorlog en militaire operaties zijn op en in het leven van mensen? Een antwoord en verklaring hierop zouden moeten komen van een viertal (sociaal- en geesteswetenschappelijke) onderzoekers. Gecoördineerd en begeleid door dr. Tine Molendijk, gepromoveerd en gelauwerd cultureel-antropoloog¹, zijn ze al enige tijd vanuit diverse perspectieven met het onderzoek bezig.

Dr. Tine Molendijk

Het onderzoek is ingebed in een omvattende *Project Moral Injury* (PMI) waar Tine Molendijk als projectleider ook intensieve bemoeienis mee heeft. Het project is “transdisciplinair” van opzet en wordt gedeels gesubsidieerd door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda-Onderzoek op Routes (NWA-ORC)².

Dr. Molendijk combineert in haar onderzoeksaanpak “inzichten (-) uit de morele filosofie, psychologie, culturele antropologie, sociologie en politicologie. Ik werk vanuit de praktijk, - daarom werk ik ook met zoveel plezier bij de Faculteit Militaire Wetenschappen van de Nederlandse Defensie Academie. Ik begin bij de persoonlijke ervaring van militairen en dan is het al snel heel logisch om interdisciplinair te werk te gaan. Als je militairen

spreekt over hun ervaringen dan doet de inbreng van al die andere wetenschappen ertoe. De werkelijkheid is namelijk niet samengesteld uit bijvoorbeeld een stukje psychologie, een stukje filosofie etc. Nee, het komt allemaal samen in bijvoorbeeld de uitzendervaringen van militairen in het algemeen. Zo hangt het allemaal voor mij samen.”

“Neem ‘*moral injury*’! De een zegt er moet meer training en therapie komen; de ander zweert bij meer ethieklessen. Als je het in z’n geheel bekijkt dan zie je dat juist dát averechts kan werken. Je legt namelijk met al die interventies nog meer op de schouders van de militair: die moet nog meer getraind worden, meer ethieklessen volgen etc. en dan is het vervolgens zijn schuld dat hij of zij niet weerbaar genoeg is. En intussen blijft het systeem onveranderd.”

Maar morrelen aan het systeem is, in het geval van defensie, heel moeilijk zo niet onmogelijk?

“Maar ik probeer het wel en ik ben optimistisch. Natuurlijk, de krijgsmacht is geen boekenclub maar een hiërarchische organisatie. Maar je kunt natuurlijk wel rekening houden met besluitvorming en proberen er op politiek niveau, aan de voorkant als het ware, iets aan te doen. Kijk, als je bij voorbaat al een missie ingaat met een ontoereikend mandaat, met onhaalbare doelen en met veel te weinig middelen, dan kun je er donder op zeggen dat je

mensen voor dilemma’s plaatst. Wij moeten dus proberen al in de besluitvormingsfase, bij de politiek, de dan al te voorziene problemen te voorkomen. Als je namelijk denkt problemen op te lossen door mandaten zo vaag mogelijk in te vullen, dan ben je in feite bezig om het dilemma naar beneden te plaatsen. Dan leg je de problemen op de schouders van de militair die daarmee in de praktijk moet zien te *dealen*. Onbedoeld vergroot je op die manier de problemen door de militair in het veld daarmee op te zadelen. Het schrijnendste voorbeeld is misschien wel ‘Srebrenica’ waar, om te beginnen, helemaal niet duidelijk was wat een *safe area* precies inhield.”

En bij het morrelen ervaart u geen tegenwerking, geen hindernissen?

“Nee! Ik merk bij iedereen alleen maar goede bedoelingen, - dat gaat door alle lagen heen, - en dat maakt het alleen maar complexer. Ik tref mensen die graag goede dingen willen, veel medewerking, er gaan veel deuren open. Tegelijkertijd zie je, en dat is natuurlijk wat ‘*het systeem*’ ook ‘*het systeem*’ maakt, dat mensen vasthouden aan en vervallen in bepaalde neigingen. Er komt dan, bij wijze van spreken, een ‘psychiatrisch automatisme’ bovendien als het gaat om militairen: als er wat mis mee is dan sturen we ze naar de behandelkamer! Mensen zitten, om het zo te zeggen, vast in een bepaalde groeve en ook de infrastructuur is

¹ Haar proefschrift ‘*Soldiers in conflict, moral injury, political practices and public perceptions*’, werd bekroond met de Grote Van Helsdingenprijs voor het beste werk op het grensgebied van psychiatrie en filosofie. In 2024 werd haar, “als uitzonderlijk talent in de gedragswetenschappen”, de *Early Career Award* van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) toegekend, uit erkenning voor haar baanbrekend en origineel wetenschappelijk onderzoek.

² <https://tinyurl.com/yk3vu8mc>. PMI is een samenwerkingsverband van de Radboud Universiteit Nijmegen, de Nederlandse Defensie Academie, de Politieacademie, het Nederlands Veteraneninstituut en het ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum.

op een bepaalde manier ingericht. Samenvattend, kan ik zeggen: de mensen willen wel, maar het systeem is hoekig en hardnekkig. Dat verandert niet van de ene op de andere dag.”

Veel overlap moral injury en PTSS

Hoewel het door Tine Molendijk gecoacht en begeleide onderzoeksproject gericht is op moral injury, morele verwonding, een relatief jong (wetenschappelijk) begrip, stuit men vaak op casussen die als PTSS (geïntroduceerd in de jaren '80), de wat oudere 'medereiziger' van morele verwonding, gerangschikt kunnen worden. Beide 'aandoeningen' "sluiten elkaar niet uit en overlappen zelfs deels. Het verschil ligt met name in de focus van de begrippen.”

Volgens Molendijk is er bij morele verwonding sprake van "de psychische en sociale impact van morele schendingen. Je eigen set aan normen en waarden wordt geweld aangedaan door iets wat je doet, nalaat of niet kunt voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan het zien van menselijk lijden waar je machteloos tegenover staat. Of het zelf begaan van grensoverschrijdend gedrag waar je later spijt van krijgt. Die impact van moral injury manifesteert zich bijvoorbeeld in gevoelens van schaamte, boosheid, verraad (naar leidinggevend, de organisatie, de politiek, de samenleving toe). Dat is moral injury. Er is veel overlap met PTSS. Beide zijn categorieën waarmee onderzoekers, behandelers e.a. proberen wat te krijgen op wat er aan de hand is.

- Bij PTSS als categorie, ligt de focus op levensbedreigende situaties die geweld doen aan je gevoel van veiligheid. Daardoor kun je nog jarenlang na de feitelijke gebeurtenis, meer of minder ernstige gevoelens van onveiligheid ervaren. Gevoelens die getriggerd worden door actuele overeenkomstige gebeurtenissen of elementen daarvan.
- Bij moral injury gaat het om morele conflicten en niet zozeer om levensbedreigende situaties. Situaties waarbij je normen en waarden geweld worden

aangedaan. Als voorbeeld noem ik het verhaal van een Afghani-stan-veteraan die van alles heeft meegemaakt: van vuurgevechten tot de zelfdoding van een *chai boy/bacha bāzi*³, - een kind dat seksueel werd misbruikt. Na terugkeer in Nederland bleef die laatste ervaring in steeds heviger mate bij hem opspelen. Zo had hij angst vergiftigd te zullen worden. Vanuit een PTSS-perspectief kun je dan spreken van het ervaren van onveiligheid omdat betrokkene levensbedreigende situaties heeft meegemaakt. Vanuit moral injury-perspectief is er het gevoel van zich schuldig voelen en dat zie hij ook. Hij dacht de hele tijd dat het universum nog een appeltje met hem had te schillen, - dat hij op de een of andere manier nog moest worden gestraft omdat hij mensen had laten sterven zonder, naar zijn gevoel, een vinger te hebben uitgestoken. Er is dus overlap tussen beiden aandoeningen maar de focus ligt anders.”

'Vermijding', 'wegstoppen', althans proberen dat te doen, speelt bij beide 'aandoeningen' een grote rol. Want zodra je eraan denkt, erover begint te praten, begint de spanning op te spelen en voelt men zich "een slecht mens". Dat is doorgaans ook de reden dat mensen pas "als de boel als het ware instort" en vaak ook nog onder druk van de familie, de omgeving, hulp zoeken. "Pas als je hierover kunt praten, iemand in vertrouwen kunt nemen," licht de projectleider toe, "geef je die herinneringen de kans om die associatie met spanningen weg te werken. Dan pas, blijkt uit onderzoek, kun je op een andere manier naar die gebeurtenis kijken en het inpassen in je leven waardoor die spanning en angst wegblijven. Het wordt een stuk 'lichter' maar het litteken blijft wel altijd aanwezig.”

Helende overgangsrituelen

Volgens Molendijk is de opvatting dat mensen opgelapt worden om zich daarna weer in het oude gareel te voegen, achterhaald en zet het geen 'helende' zoden aan de dijk. Want waarom zou je weer 'de oude' moeten worden. De mogelijke impact van een uitzending, een inzet, een incident moet niet onderschat worden, maar uiteindelijk is het van belang dat het voor

betrokkene weer draaglijk en leefbaar wordt. Ze wijst er vanuit haar cultureel antropologische achtergrond op dat het in diverse culturen goed gebruik en heel normaal is om voor terugkerende krijgers re-integratie- en reinigungsrituelen te organiseren. "Het wordt dan ook als 'normaal' gezien dat je misschien ergens last van hebt, iets dat je hebt overgehouden van gebeurtenissen en ervaringen op het slagveld, in plaats van het als een soort ziekte, een stoornis te zien. In die culturen en in het verleden ook bij ons, worden die rituelen meer gezien als een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeenschap. In feite is er ook sprake van een overgangsritueel, een *rite de passage*: de militair werd bijvoorbeeld veteraan. Je wordt niet meer de oude maar je neemt wijsheid mee. Het kan een heel pijnlijke wijsheid zijn, maar het is een verandering die erbij hoort en mag zijn. We zijn nu misschien te veel bezig met het fiksen van mensen, het helen van wonden terwijl het een deel is van de mensen, die mogen dat bij zich dragen.”

Leren leven met die wonden en littekens?

"Ja! En daar zijn manieren voor. Het is nu zo zwart-wit. Ofwel je bent voor je leven lang arbeidsongeschikt; je kunt niet langer als vanouds functioneren. Of je wordt opgelapt om weer de oude te worden. Maar er is heel veel meer daartussen mogelijk. We moeten ook niet krampachtig proberen mensen af te schermen voor andermans leed. Besef wel dat de krijgsmacht een geweldsorganisatie is. Militairen kunnen in onveilige situaties terecht komen; het is niet altijd zo dat 'het goed moet voelen'. Dat zijn bedrieglijke verwachtingen die gewekt worden waarbij je van een militair verwacht, eist, dat hij direct zijn hele emotionele hebben en houden op tafel legt na een incident. Maar het gaat wel om een militair, opgeleid en getraind om in voorkomende gevallen die zaken even aan de kant te zetten. Dat zijn paradoxen en daar moeten we in de organisatie eerlijker over zijn." Een aspect van het omvattende onderzoeksproject is de rol van technologie bij het veroorzaken van

³ Dansjongens, bloemenjongetjes, schandknaapjes of chai boys (theejongens); opgemaakte jongens die het hulpje zijn van onder anderen politie- en legercommandanten en die meer 'klusjes' doen dan allen maar thee inschenken. (Bron: Carré, maart 2014)

moral injury. Specifiek gaat het hierbij om de inzet van drones en de eventuele relatie met de soort en het karakter van psychische of andersoortige klachten die zich in een later stadium (kunnen) openbaren. De *drone operator* bevindt zich doorgaans op relatief veilige afstand van het inzetgebied. Hij/zij verkeert niet direct in levensbedreigende situaties maar ziet wel haarscherp de tegenstanders en eventuele (burger)slachtoffers.

Zullen zich in de toekomst meer gevallen van moral injury voordoen, gegeven de 'digitalisering' van conflicten, of zullen we een vermindering zien?

"Op basis van wat we nu door ons onderzoek weten kan het in sommige opzichten meer worden en in andere aspecten minder. Dat geldt ook voor PTSS. Het maakt natuurlijk wel uit dat je niet direct op het gevechtveld bent en niet zelf doodsangsten uitstaat, dat werkt heel beschermend tegenover trauma. Dat zie je ook in onderzoek waarin fysiek uitgezonden militairen vergeleken worden met collega's die *drone operator* zijn (geweest). Bij de laatste groep lijkt dat soort symptomen, continu het gevaar voelen, minder hevig voor te komen. Dat is meer de PTSS-kant. Aan de moral injury-kant is er niet de fysieke aanwezigheid in het missiegebied. Je hebt daardoor geen of nauwelijks binding met de mensen die er wonen. Aan de andere kant hebben *drone operators* wel van die speciale *virtual reality goggles* (VR-brillen) waardoor ze haarscherp mensen zien. 'Het lijkt een videogame, maar dat is het

zeker niet', vertellen *drone operators* in Oekraïne aan onderzoekers. Want in tegenstelling tot videospelletjes die dehumaniseren, werkt het haarscherpe zicht wel degelijk 'humaniserend'."

Veel Oekraïense *drone operators* bevinden zich zelf op het gevechtveld. Simpelweg omdat hun drones niet zo ver komen. Maar bestuurders van grotere en krachtiger toestellen, zoals in veel Amerikaanse operaties, bevinden zich er mijlenver vandaan. Zij kunnen niet 'terugvallen' op een 'rechtvaardigingsgrond': 'Het was hij of ik'. Dit in tegenstelling tot hun collega's in het gevechtveld die bij een vuurgevecht wel beschikken over die logische 'beschermingsreden'. "Ze kunnen dan ook niet zo makkelijk naast zich neerleggen dat ze iemand hebben gedood", legt dr. Molendijk uit. "Vervolgens ben je klaar met je dienst, kom je thuis en beland je via een harde overgang in een heel andere situatie. Dat kan ook heel verwarrend zijn terwijl de collega's in het veld na een uitzending tal van 'transitieprogramma's' hebben die de overgang vergemakkelijken. Dat heb je niet als *drone operator* met je 'negen tot vijf'-baan. Enerzijds ben je in een situatie die heel beschermend kan zijn maar anderzijds heel risicovol voor het oplopen van moral injury."

Je hebt als drone operator die rechtvaardiging misschien niet maar je kunt ook redeneren dat je je kameraden te hulp bent geschoten die het zonder die interventie misschien niet gered zouden hebben?

"Ja, wij horen mensen in een

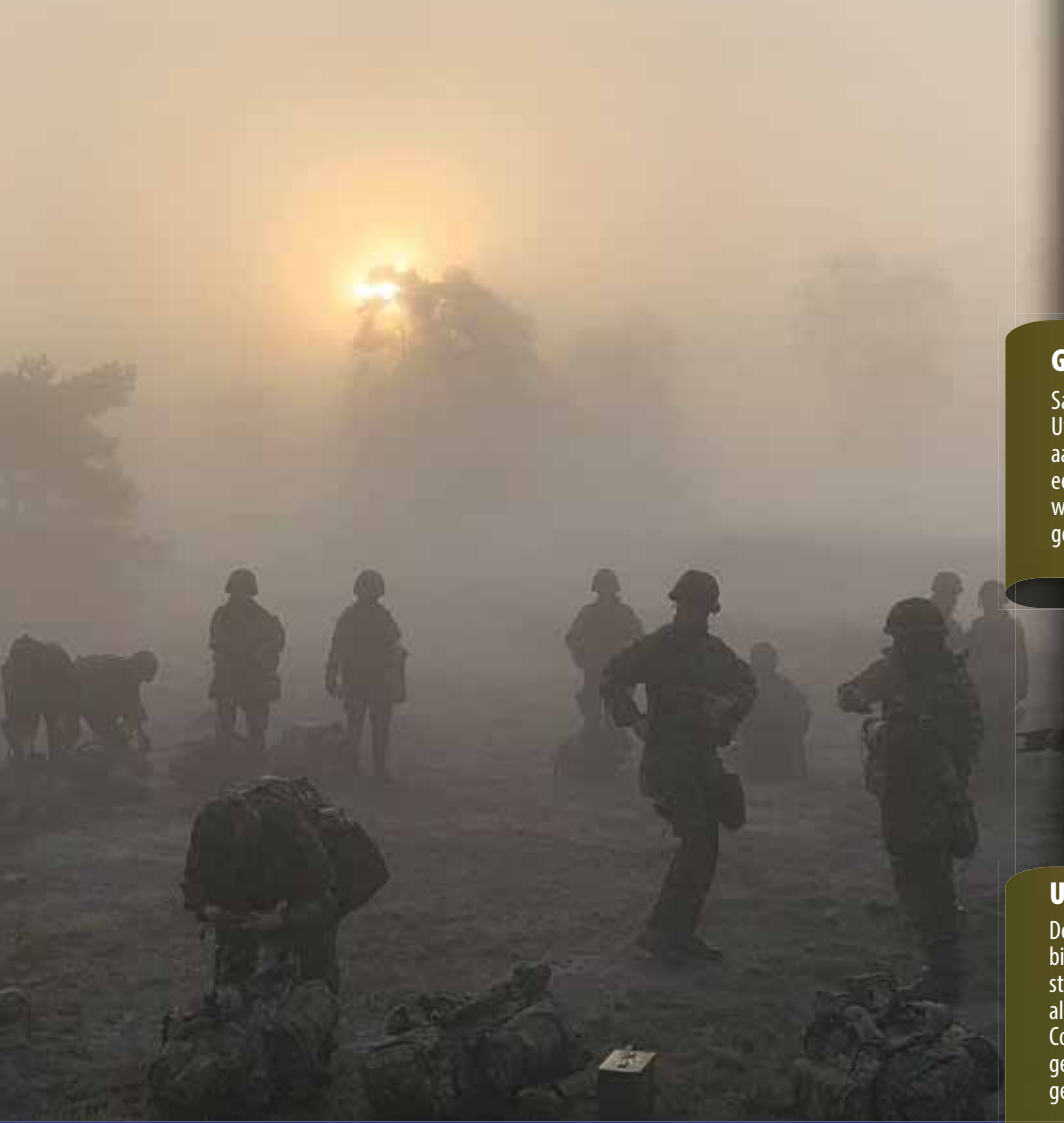
mortierpeloton, die ook op afstand vuursteun leveren, over een gevecht zeggen: 'Het was zij of wij'. En je kan ook zeggen: deze missie als zodanig dient een hoger doel, dat is ook een vorm van rechtvaardiging. Het is belangrijk dat de missie ook voor de *drone operator* of anderen die op afstand operatief zijn, zinvol voelt, zeker als je niet zo makkelijk als een infanterist op een 'hij of ik' kunt terugvallen."

Tine Molendijk is al tien jaar met haar onderzoek bezig en zo'n vijf jaar specifiek met *Project Moral Injury*. Van de (tussentijdse) bevindingen wordt jaarlijks verslag gedaan in drie wetenschappelijke artikelen in vakbladen. De voorleken meer toegankelijke rapportages verschijnen in bladen als de Militaire Spectator en in interviewvorm zoals dit in ACOM Journaal en zijn ook te vinden op de website projectmoralinjury.nl. In zijn huidige vorm is het project in de afrondingsfase beland. Voor volgend jaar, na de zomer, staat er een slotsymposium in het Veteraneninstituut op het programma.

"Onze bevindingen worden en gaan we direct vertalen naar praktijkinterventies," geeft projectleider Molendijk aan. We gaan ook de communicatie optimaliseren om in de organisatie en de samenleving meer begrip te vragen voor de complexiteit van militair optreden en daardoor meer maatschappelijke erkenning en *support* daarvoor te krijgen.

In de toekomst gaan we niet alleen naar moral injury kijken, maar de *scope* breder trekken naar, noem het maar, de totale militaire ervaring. We beginnen met een onderzoeksproject naar militaire humor, militaire identiteit. Kijk, ook de getraumatiseerde militair is niet enkel en alleen maar een getraumatiseerde militair. Hij/zij is ook 'normaal' mens met al zijn/haar mooie en minder mooie ervaringen. En die typische militaire humor, iedere veteraan slaat daarop aan en zoals we weten kan humor heel heilzaam zijn. Dus er is nog een heleboel te onderzoeken en wat mij betreft ben ik hier nog lang niet weg en blijf ik mij mijn hele leven richten op militairen, hun ervaringen, belevingen en de veelzijdigheid daarvan. Dus niet alleen maar de ellende maar ook de mooie dingen."

SCHADE

DFD is bij noodsituaties 24/7 bereikbaar. Bij schade is dit belangrijk. Samen met onze partners helpen wij u bij het beperken en herstel van uw schade. Download de DFD-app, dan heeft u altijd de belangrijke informatie en telefoonnummers binnen handbereik.

GEZIN

Samenwonen, trouwen of juist scheiden? Uw verzekeringen moeten worden aangepast. Hetzelfde geldt wanneer u een kind krijgt of een kind meerderjarig wordt. Geef de wijzigingen in uw gezinssituatie daarom altijd door.

WONEN

Een huis kopen of verhuizen? Een hypotheek afsluiten of aanpassen? Een belangrijke financiële stap. Voorkom bij de aankoop, of juist later, financiële tegenvallers. Laat u persoonlijk adviseren en begeleiden door de DFD-adviseur.

UITZENDING

De DFD ongevallen- en reisverzekering biedt tijdens meer risicovolle uitzendingen standaard dekking. Toch is het belangrijk om al uw verzekeringen te controleren. Contact DFD tijdig zodat u en uw gezinsleden tijdens de uitzending hier geen omkijken naar hebben.

UIT DIENST

Eindigt uw aanstelling bij Defensie? Kiest u voor een loopbaan buiten Defensie of gaat u met functioneel leeftijdsontslag? U blijft gewoon relatie bij DFD, maar uw verzekeringen moeten worden aangepast aan de nieuwe situatie.

**Last van militaire mist? Gaat u op uitzending of oefening?
Of gaat u uit dienst? Studeren of zelfstandig wonen?
Gaat u binnenkort samenwonen, trouwen of juist
scheiden? Een woning kopen, verbouwen of verhuizen?
Is er een kind op komst?**

Veranderingen?

Contact DFD, gebruik de QR

Bij veranderingen in uw leven is het belangrijk om tijdig na te gaan of uw verzekeringen en hypotheek nog wel bij de nieuwe situatie passen. Neem daarom altijd contact op met DFD.

Ook wanneer er niets lijkt te veranderen, is het slim om uw verzekeringen jaarlijks na te lopen. Wij helpen en adviseren u graag. Zodat u goed verzekerd blijft.

ACOM Belastingsservice 2024-2025

Ook dit jaar is de ACOM u van dienst met haar "Belastingsservice". Wij verzorgen uw aangifte(s), verzenden deze naar de Belastingdienst en u ontvangt een kopie van de aangifte 2024, een berekening aanslag 2024 en (indien van toepassing) een overzicht Zorgtoeslag 2024.

Hoe werkt het

De leden die in 2024 via de ACOM aangifte hebben gedaan over het belastingjaar 2023 ontvangen rond de jaarwisseling automatisch het invulformulier, via een e-mail, voor de aangifte over 2024.

Hebt u geen invulformulier 2025 ontvangen?

Download nu al ons "invulformulier Belastingaangifte 2025" op onze ACOM website (www.acom.nl/belastingsservice/) of bel/mail ons vanaf 3 januari 2025 (tel 030-2020320 / info@acom.nl) en vraag om ons invulformulier 2025.

Verzamel alle voor u relevante zaken, die in het invulformulier, van u gevraagd worden. Scan/fotografeer of kopieer, of stuur originelen, voorzien van uw personalia bij voorkeur per e-mail naar: belastingsservice@acom.nl. Bij scan of foto graag van te voren controleren of de tekst goed leesbaar is; dit voorkomt onnodig heen- en weer getelefoneer.

Per post kunt u uw documenten sturen naar ACOM-Belastingsservice, Postbus 240, 3700 AE ZEIST.

Originelen worden, op verzoek, aan u geretourneerd.

Wij verzorgen na ontvangst uw aangifte. Wij zenden de aangifte digitaal naar de Belastingdienst en u ontvangt per e-mail (of, indien nadrukkelijk aangegeven, per post) een kopie van deze aangifte.

Administratiekosten

Voor u als lid van de ACOM is e.e.a. gratis. Indien wij voor u ook de aangifte voor uw echtgenote/partner mogen verzorgen, dan wordt daar € 10,- administratiekosten voor gevraagd (zie verder de aanbiedingsbrief/aanbiedingse-mail bij het invulformulier).

Uw documenten tijdig inzenden

Om uw aangifte tijdig, vóór 1 mei 2025, te kunnen inzenden verzoeken wij u de stukken vóór 1 APRIL 2025 aan ons te zenden of te mailen.

Aanvragen uitstel

Als u daar geen kans toe ziet raden wij u aan, tijdig, vóór 30 APRIL 2025 uitstel te vragen bij de belastingdienst (gratis tel. 0800 0543 /keuze uitstel / BSN gereed houden).

Brief Belastingdienst: 'U hoeft geen aangifte te doen'

Sommigen van u ontvangen dit bericht. Doch door veranderde persoonlijke omstandigheden en/of inkomsten, eigen bijdragen etc. kan het toch zijn dat na berekening blijkt dat er sprake is van een teruggave. Wij raden u dus aan de aangifte(s) altijd door ons te laten berekenen en eventueel toch aangifte te doen.

Jonge leden of leden die recent medewerker van Defensie zijn geworden

Jonge leden of leden die recent medewerker van Defensie zijn geworden ontvangen veelal niet automatisch een uitnodiging van de belastingdienst. Wij raden u toch aan om aan de hand van ons invulformulier Belastingaangifte 2023 de voor u relevante documenten te verzamelen, te kopiëren en deze tezamen met uw personalia aan ons toe te zenden, zodat wij e.e.a. kunnen berekenen en bij een positieve uitkomst aangifte voor u kunnen doen.

LET OP: U kunt desgewenst nog aangifte doen over de afgelopen 5 kalenderjaren!

Vragen

Als u vragen hebt kunt u ons mailen/schrijven o.v.v. uw lidmaatschapsnummer/registratienummer of bellen. Telefonisch zijn wij het gehele jaar door bereikbaar op dinsdag en donderdag van 09.00 - 14.00 uur.

Noot:

- Indien u door persoonlijke omstandigheden niet in de gelegenheid bent om uw documenten en personalia naar ons in te zenden verzoeken wij u, of iemand anders namens u, ons te bellen zodat wij een oplossing kunnen afspreken.
- Fysiek bezoek op het kantoor in Zeist is uitsluitend mogelijk tot 1 maart 2025 of na 1 mei 2025.
- Ontvangt u in de loop van 2025 correspondentie van de Belastingdienst t.a.v. uw ingediende aangifte Inkomstenbelasting; laat het ons weten, zodat wij u eventueel behulpzaam kunnen zijn bij het beantwoorden ervan!
- Dringend verzoek:**
Wij verzoeken u vriendelijk, doch dringend om:
  - Ons UITSLUITEND de bladzijde te sturen waar de jaaropgave op afgedrukt staat!
  - Documenten NIET met elkaar te verbinden met nietjes, plakband of dergelijke. En ook niet te verpakken in hoesjes e.d.

Activiteitenkalender 2024 - 2025

Hier vindt u alle activiteiten, georganiseerd door de thuisfrontafdelingen van de Koninklijke Marine, Koninklijke Landmacht, Koninklijke Luchtmacht en Koninklijke Marechaussee. De militair en/of het thuisfront krijgt een uitnodiging voor de activiteit thuisgestuurd. Bezoekt u als niet-defensiemedewerker een locatie? Dat kan alleen met rijbewijs, paspoort of id-kaart.

CZSK = Koninklijke Marine

CLAS = Koninklijke Landmacht

CLSK = Koninklijke Luchtmacht

KMar = Koninklijke Marechaussee

DOT = Defensie Organisatie Thuisfront

Pol = Nationale Politie

Datum Tijd Activiteit/locatie

Februari

16	9.00	Thuisfrontcontactdag Interflex	Generaal-majoor de Ruyter van Steveninckkazerne, Oirschot
19	9.00	Thuisfrontinformatiedag IUP	Koning Willen III-kazerne, Apeldoorn
24	9.00	Thuisfrontinformatiedag redeployment helidetachment Irak CLSK	DHC Vliegbasis Gilze-Rijen, Rijen

Maart

13	10.00	Medaille uitreiking	Omnisport, Apeldoorn
22	9.00	Thuisfrontcontactdag NMI-4 en IUP	Spoorwegmuseum, Utrecht
30	9.00	Thuisfrontcontactdag Helidet 4/ RDE NMI CLSK	Burgers' Zoo, Arnhem

April

9	9.00	Thuisfrontinformatiedag RDE NMI/IUP	Generaal-majoor Kootkazerne, Stroe
12	9.00	Thuisfrontcontactdag NMI-4 11 LMB	Burgers' Zoo, Arnhem

24

Uw hypotheek, onze zorg!

DFD is ruim 27 jaar dé specialist op het gebied van verzekeringen en onafhankelijk hypotheekadvies voor (ex-)militairen en hun gezinsleden. U wilt verhuizen of droomt van een eigen woning. Uw woning vergroenen. Dat is goed voor het milieu en uw portemonnee! Of u nu voor het eerst koopt, verhuist, verbouwt of vergroent. DFD biedt u het beste advies en de hypotheek die bij u past. Neem contact op met DFD voor meer informatie of een afspraak. Een eerste inventarisatie is altijd GRATIS!

DFD biedt u zorgeloos woongenot en voordeel door:

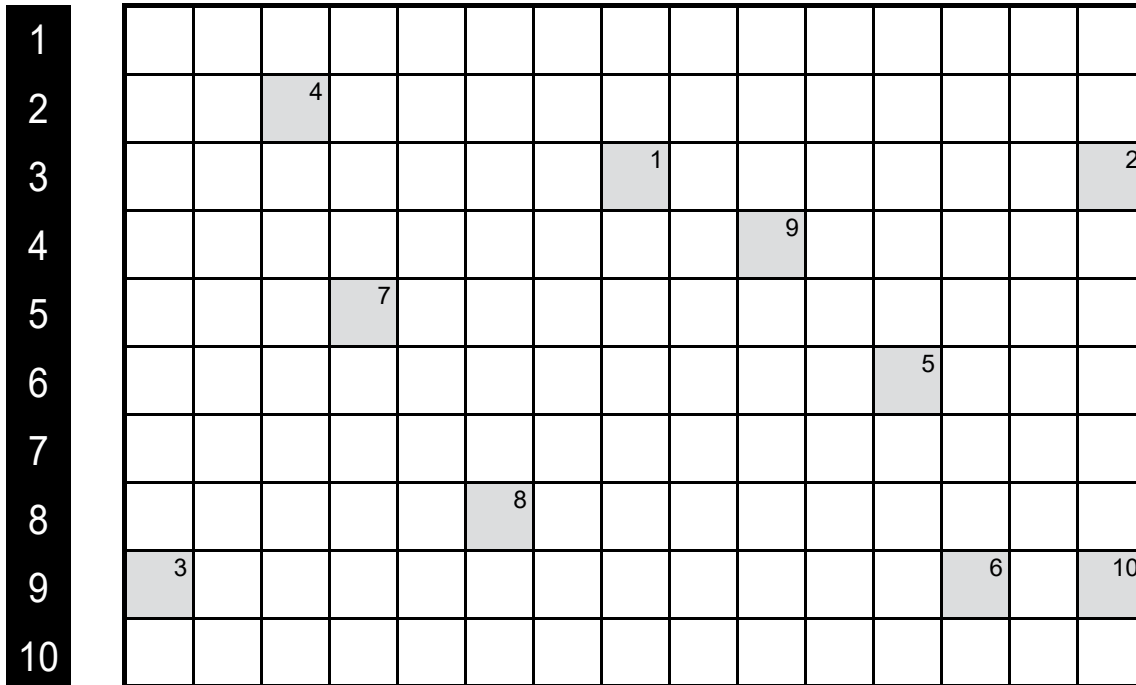
- ✓ Expertise en zorg;
- ✓ Ook hypotheek voor militairen met een FPS fase-1 en -2 contract;
- ✓ Echt onafhankelijk en persoonlijk advies door de DFD-regioadviseur;
- ✓ Duidelijkheid en transparantie, u weet hoeveel en waarvoor u betaalt;
- ✓ Maximale zekerheid, ook voor de toekomst;
- ✓ De optimale hypotheek met de scherpste tarieven.

DOORLOPER

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

© Persbelangen D205

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Horizontaal: **1** weinig smaak hebbend - sedert - jaloezielat, **2** hoofdsieraad - keur - geboeidheid, **3** episode - schor - reukstof, **4** Integrated Services Digital Network (afk.) - niet alleen - bevrijder, **5** deel van een trap - autochtone Oceaniër - bergnimf, **6** aarde - oud bankbiljet (barg.) - vishaak, **7** biefstuk - causeur - vruchtbare plaats, **8** lokkende blik - muziekinstrument - kelner - mede, **9** romancier - stad in het Roergebied - vogel, **10** lol - bliksemslag - onlangs.

Verticaal: **1** File Transfer Protocol (afk.) - in tegenstelling tot (afk.) - niet stevig, **2** deel van het lichaam - terugreis, **3** terra - interest, **4** uitscheidingsproduct - ruimteschip, **5** werknemersverzekering - klap - poreuze steen, **6** heilig boek van de hindoes - ampère (afk.) - adres op het internet, **7** uitheems bier - schijnvrucht, **8** land in Afrika - droogoven, **9** spierslapte - loting, **10** ijzer - opstandeling, **11** sterke lichtstraal - strijperk, **12** positieve elektrode - waterrad, **13** deel van de dag - functie, **14** struisvogel - tweede toon - voorwaarde, **15** lokroep voor een papegaaï - gereedschap.

Oplossingen kunt u inzenden tot

28 februari

ACOM Journaal, Postbus 240, 3700 AE Zeist,
of per e-mail: info@acom.nl

De oplossing van de puzzel uit ACOM Journaal #01-25 luidt: Opinieblad.

De winnaars: A.J.F. de Laat en W. Peters

Ze krijgen elk een VVV-cadeaukaart ter waarde van € 25.

Proficiat!

Afscheid luitenant-admiraal Bauer als voorzitter Militair Comité NAVO

Luitenant-admiraal Rob Bauer (62) nam op 17 januari jl. afscheid als voorzitter van het Militair Comité van de NAVO. In die hoedanigheid was Bauer de afgelopen drie en een half jaar, de hoogste militair van de Alliantie en de belangrijkste militair adviseur van de secretaris-generaal. Hij wordt opgevolgd door zijn Italiaanse ranggenoot Giuseppe Cavo Dragone (67).

© NAVO

In zijn afscheidstoespraak brak de hoge Nederlandse vlagofficier een lans voor meer steun aan Oekraïne. "Zij strijden elke dag voor vrijheid. Oekraïne heeft onze volledige steun en die verdient het land ook. Wat wij doen is geen liefdadigheid. Het is in het politiek

en militair belang van de NAVO. Wij moeten de wereld tonen dat democratie kan en zal winnen. Dat het waard is om voor te strijden."

Schild voor de onschuldigen

"Om deel uit te maken van iets groters. Om er voor anderen te

zijn. Om te vechten voor het 'wij'... in een wereld van 'ik'. Dat is de reden waarom mensen ervoor kiezen om de Alliantie te dienen. Een groter goed te dienen.

Om vrijheid en democratie te beschermen. Wij zijn het schild voor de onschuldigen. Wij zijn wat tussen vrijheid en onderdrukking staat. (-) We laten de wereld zien dat democratie het waard is om voor te vechten. Want zonder keuze, zonder vrijheid, zonder rechtsstaat, wat is er? Het beste wapen dat we hebben tegen agressie: is onze diepgevoelde solidariteit. (-) Gescheiden door oceanen, verenigd in onze vastberadenheid.

Samen... wij zijn sterker. Samen... wij zijn meer. Samen... wij zijn... NAVO", aldus luitenant-admiraal Rob Bauer, scheidend voorzitter van het Militair Comité van de NAVO.

60 jaar ACOM-lid

ACOM-lid T.M.H. Verschuren vierde in december jl. zijn zestigjarig jubileum als lid van de bond. Seniorenvertegenwoordiger H.R. van Baaren van Regio Zuid, ging op bezoek bij de jubilaris thuis met bij zich het insigne, de oorkonde en een boekje bloemen.

De heer Verschuren viel een 'thuishuldiging' ten deel aangezien de 'reguliere' huldiging tijdens de seniorenbijeenkomst van Regio Zuid op 24 september ll., niet kon doorgaan.

Op de foto mevrouw Verschuren, seniorenvertegenwoordiger Van Baaren en de diamantenjubilaris.

OVER DE SENIORENBIIJENKOMSTEN - BELANGRIJK

Geachte seniorenleden,

Geachte seniorenleden,

Ook dit jaar plannen wij weer seniorenbijeenkomsten. Elke maand zullen zoveel mogelijk data van de seniorenbijeenkomsten worden bekendgesteld. Als er nieuwe data zijn, wordt de lijst bijgesteld. Ook op de website van de ACOM zullen wij de data van de bijeenkomsten vermelden.

Uitnodigingen voor seniorenbijeenkomsten DIGITAAL wanneer dat kan

Wij versturen de uitnodigingen voor seniorenbijeenkomsten zoveel mogelijk digitaal. De leden van wie wij geen e-mailadres hebben, zullen de uitnodiging via de post ontvangen.

U kunt de uitnodiging tot uiterlijk drie weken voor de bijeenkomst verwachten. Heeft u drie weken voor de bijeenkomst geen uitnodiging via de mail of post van ons ontvangen, dan vragen wij u contact met ons op te nemen.

Aanmelding is verplicht

Ook in 2025 is aanmelding voor een bijeenkomst verplicht. Zo kunnen wij de deelnemers bereiken als dat nodig is.

Drie manieren van aanmelden voor een bijeenkomst

U kunt zich aanmelden per mail; telefonisch; of per post. In de uitnodiging staat bij wie u zich kunt aanmelden. In de uitnodiging zal worden aangegeven welke gegevens wij van u nodig hebben bij de aanmelding. Dat kan verschillen per bijeenkomst.

Seniorenbijeenkomsten (onder voorbehoud)

Dag	Datum	Plaats	Locatie
Wo	16 apr	Havelte/Darp	Echos Home, Johannes Postweg 5, 7973 JB Darp
Do	24 apr	Melle, Duitsland	Hotel-Restaurant Bayrischer Hof, Bahnhofstraße 14, 49324 Melle, Duitsland
Do	30 okt	Harskamp***	Legerplaats Harskamp, Otterloseweg 5, 6732 BS Harskamp
Do	6 nov	Leeuwarden	Locatie volgt

De bijeenkomsten met *** zijn bijeenkomsten die 's ochtends beginnen met later een warme lunch.

Leeftijdsonslag en later pensioen

Een voorlichtingsdag voor degenen die binnen een jaar met leeftijdsonslag gaan, organiseren wij als daar behoefte aan is. Datzelfde geldt ook voor degenen die in 2025 of 2026 hun pensioenleeftijd zullen bereiken.

Heeft u interesse, laat dat ons weten via de mail: netty.van.ginkel@acom.nl onder vermelding van: voorlichting leeftijdsonslag of voorlichting pensioen, datum leeftijdsonslag/pensioen en graag uw contactgegevens, zodat wij contact met u op kunnen nemen.

Voor vragen over (en samenhangend met) leeftijdsonslag en pensioen kunt u natuurlijk altijd contact met ons opnemen.

Langdurig ziek? Laat het de ACOM weten!

Het komt wel eens voor dat (senior)leden of hun partner langdurig ziek zijn en dat uw bond daarvan pas na verloop van tijd op de hoogte wordt gesteld. Helaas heeft dat dan ook als gevolg dat wij pas heel laat onze belangstelling kunnen tonen.

Mede hierom verzoeken wij u om, mocht u (onverhoopt) hiermee geconfronteerd worden, onverwijld uw regiobestuur en/of het secretariaat van de bond in Zeist te informeren over (langdurige) ziektegevallen. Dat kan telefonisch: 030 - 202 03 20 of per e-mail: info@acom.nl

Uw regio wil ú als rsv'er

De rsv'ers van uw bond hebben dringend versterking en verversing nodig! Als postactief ACOM-lid krijgt u nu de gelegenheid om ook dat (ene) gaatje in uw agenda zinvol te besteden. Postactief actief voor de bond, uw regio, maar vooral voor uw kameraden en (soms) hun nabestaanden. Meld u aan bij uw regio onder het motto: Ik word regioseniorenvertegenwoordiger!

'Criminaliteit voor ons soort mensen' en de opkomst van de witteboordencriminaliteit

Het gebeurde in Amsterdam. In de voormalige Euterpestraat, berucht in de bezettingsjaren als domicilie van de *Sicherheitsdienst* (SD) en de *Zentralstelle für jüdische Auswanderung*, waar de deportatie van Nederlandse Joden *gründlich* werd georganiseerd.

Bregje Bleeker

Na de oorlog werd de Euterpestraat 'omgedoopt' en vernoemd naar verzetsstrijder Gerrit Jan van der Veen. Het werd een van de "sereen statige" straten 'op Zuid', die bewoond worden door "ons soort mensen". In oktober 2005 werd het ook de straat waar (oud-)advocaat en fiscalist Evert Hingst, consigliere van de Amsterdamse maffia, pal voor zijn huis werd geliquideerd. Luttele maanden voor zijn liquidatie had de maffia-raadgever zich nog vrijwillig als advocaat van het tableau laten schrappen

Pakkend en enerverend 'jongensboek'

Een kleine twintig jaar na de moord op Hingst, die, bij het grote publiek, min of meer in de vergetelheid raakte, is er het boek 'Criminaliteit voor ons soort mensen' van Bregje Bleeker (1970)¹. Een "spannende zoektocht" naar de opzienbarende, brutale executie van de 'steradvocaat' en 'go-between', - de middelaar tussen de onder- en de bovenwereld. Een *consigliere* die na zijn gewelddadige dood "het symbool werd voor ondermijning, de vermenging van nette beroepen (advocaten, notarissen) met de georganiseerde misdaad."

De auteur schreef niet alleen een

moordverhaal dat 'wegleest' als een pakkend en enerverend 'jongensboekverhaal' maar verschaft ook een indringende kijk in c.q. op het in omvang groeiende probleem van de witteboordencriminaliteit in Nederland.

Historicus Bleeker interviewde op haar zoektocht rechercheurs, topcriminelen, advocaten en wetenschappers en maakte ook gebruik van "haar eerdere persoonlijke ervaringen met het criminele milieu waarin Hingst rondliep." Ze maakt klip en klaar dat Evert Hingst niet per abuis en tegen wil en dank afgleed naar het schemergebied tussen boven- en onderwereld en zich vervolgens behaaglijk nestelde in dat milieu. Al in zijn studententijd zocht en legde Hingst contacten met de top van de Amsterdamse c.q. Nederlandse maffia waaraan hij zich met goesting schurkte.

Facilitators in dienst van internationale criminaliteit

In haar boek trekt Bleeker onder meer de 'voorzichtige conclusie' dat Nederlandse (juridische) facilitators, zoals fiscalisten en notarissen, hun diensten met name slijten aan grote (internationale) bedrijven en internationale topcriminelen. Dan gaat het in het bijzonder om systematische

belastingontduiking c.q. -ontwijking. Volgens Bleeker worden deze praktijken en de bedrijvers daarvan, "in de heersende cultuur van wegkijken en goedpraten"; ten onrechte beschouwd als uitzonderingen. "Wat ze deden (en doen) werd (en wordt?) zelfs normaal gevonden (-). Toch ook wel schokkend is om te ervaren hoe de beroepsgroep zelf denkt over wat juist is en wat fout"; stelt Bregje Bleeker vast.

Consigliere Evert Constantijn Hingst was nog maar 36 jaar toen hij op 31 oktober 2005 werd doodgeschoten in een 'drive-by shooting' naar Amerikaanse snit. Wie de *hitman/hitmen* was/waren die de liquidatie uitvoerde(n) is tot nu toe niet achterhaald. Beweerd wordt dat topcrimineel Stanley Hillis, toen de buurman van Hingst, achter de moord zat. Hij zou, onder meer door middel van bewakingscamera's, goed geïnformeerd zijn over het dagelijkse doen en laten, gaan en staan van de maffia-facilitator. Hillis, indertijd een van de grootste Nederlandse maffiosi, kan hierover überhaupt niet meer worden bevraagd. Hij werd in 2011 zelf omgelegd.

¹ Bregje Bleeker is auteur en organisatieadviseur bij de gemeente Amsterdam. Ze studeerde geschiedenis en politicologie in de hoofdstad.

Verloting

'Criminaliteit voor ons soort mensen. Mijn spannende zoektocht naar de moord op consigliere Evert Hingst en de opkomst van de witteboordencriminaliteit', van Bregje Bleeker, is een uitgave van Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam. De ACOM mag drie exemplaren van dit boek, beschikbaar gesteld door de uitgever, verloten onder de leden.

Stuur een briefkaart of mail naar info@acom.nl. Vermeld daarbij uw naam, registratienummer en de titel van het boek. Reageren kan tot 28 februari.

Overledenen

Rhenen

Wilhelmus Cornelis van Kerkhoven,
86 jaar, op 20 november 2024.
Correspondentieadres:
Familie Van Kerkhoven,
Parallelweg 12, 3911 AN Rhenen.

Lunteren

Heerke Cuperus, 89 jaar, op 9 januari.
Correspondentieadres: Familie Cuperus,
Nieuwe Straatweg 63,
9061 CM Gytsjerk.
WhatsApp: 06 13 51 98 61.

Zeven (Duitsland)

G.J.D. Reitsema, 65 jaar, op 16 januari.
Correspondentieadres:
L. Reitsema-Baker,
Hinter dem Brummer 7, D-27404 Zeven
(Duitsland).

Lidmaatschap

25 jaar lid

Recent ontvingen de volgende leden
het ACOM-insigne voor 25-jarig
lidmaatschap:
G. Hollander (AOO),
E.J.A.P. van Rosmalen (LKOLbd),
E.W.M. Verstedden (MAJ),
S. Wunderink (KAP).

40 jaar lid

Onderstaand ACOM-lid kreeg onlangs
het insigne voor 40-jarig lidmaatschap:
E.J.H. Holtman (AOObd).

50 jaar lid

Het ACOM-insigne voor 50-jarig
lidmaatschap is kortgeleden uitgereikt
aan:
D.K.J. van Doorn (AOObd),
Mw. H. Holwerda-Winters,
C. Snel (AOObd).

60 jaar lid

Voor het 60-jarig lidmaatschap
mochten de hieronder genoemde
leden het bijbehorende ACOM-insigne
ontvangen:
J.E. Bonte postuum (AOObd),
W.A. Cazander (SMbd),
J.J. Veenendaal (AOObd),
Mw. J.M.G. Verstappen-Willemsen,
T.M.H. Verschuren (SMbd).

70 jaar lid

Onlangs hebben de volgende leden
het ACOM-insigne voor 70-jarig
lidmaatschap ontvangen:
P.M. van Bruggen (AOObd),
Mw. H.W. Hoenderdos,
J. Moerman (KAPbd).

Regiovoorzitters

Noord

F.T.C. Voogt
A.S. Talmaplein 14
8802 RW Franeker
Mobiel: 06-29023099

Oost

W.A.C.J. van Hoof
Kruiskampaan 7
7152 GA Eibergen
Telefoon: 06-20452774

Midden

J.B. Kemper
Ronhaarstraat 37
3815 MA Amersfoort
Mobiel: 06-51171758

West

M. Bal
Uilensingel 12
2623 HD Delft
Dienst: 06-51262613

Zuid

H. Boven
Gewantmakerstraat 27
6043 SZ Roermond
Mobiel: 06-54207524

Dit is het nieuwe lid van de ACOM

Naam: ..... Voorletters: .....

Geboortedatum: ..... m/v

Adres: .....

Postcode: ..... Woonplaats: .....

Telefoon: ..... Mobiel: .....

E-mailadres: .....

Registratienummer: ..... Werknemer- ID: .....

Onderdeel: .....

Krijgsmachtdeel: KL KLu KM KMar

Dienstverband: Militair Reservist Burger Postactief

Rang: ..... Salarisschaal: .....

Ik heb interesse in een DFD verzekeringscheck.

Ik ga akkoord met het doorgeven van mijn persoonsgegevens aan DFD/BOOT i.v.m. het gratis vakbondscertificaat.

Ik heb kennis genomen van de Privacy Policy en ga hiermee akkoord.

Datum: ..... Handtekening: .....

Als welkomstgeschenk ontvangen wij:

Nieuw lid:

- Rugzak Recon 25 liter
- Powerbank 8000 mAh
- Zippo aansteker
- VVV-bon € 10,00

Bestaand lid:

- Rugzak Recon 25 liter
- Powerbank 8000 mAh
- Zippo aansteker

Nieuw lid aangebracht door:

Naam: .....

E-mailadres: .....

Registratienummer: .....

Actievoorwaarden:

-Deze actie geldt alleen voor ACOM-leden

-Het nieuwe lid verplicht zich minimaal één jaar lid te blijven

De waarde van het welkomstcadeau kan niet om worden gezet in contanten

-Deze actie is niet geldig in combinatie met andere acties

**JOUW BELANG,
ONS WERK! JUIST NU!**

**SAMEN STERK!
JUIST NU!**

**HAAL JE MATEN ERBIJ.
MAAK ZE LID!**

AANMELDEN VOOR VERZEKERINGEN BIJ UITZENDING

Al enige jaren kunnen ACOM-leden zich bij de ACOM aanmelden voor de gratis aanvullende Reis- en Ongevallenverzekering bij uitzending. Zij kunnen daarvoor bellen met telefoonnummer: 030-2020320. Samen met u wordt dan bekeken of deze verzekering ook op u van toepassing is.

HET ACOM-UITZENDCERTIFICAAT EN DFD-UITZENDCHECK

Als lid van de ACOM krijgt u voor de duur van uw uitzending een gratis ongevallendeckking. Voorwaarde is dat u uw uitzending meldt. Dit doet u door uw uitzendcertificaat aan te vragen!

Het ACOM Uitzendcertificaat biedt de volgende dekking:

- € 2.500,- bij overlijden als gevolg van een ongeval;
  - € 5.000,- in geval van algehele blijvende invaliditeit door een ongeval;
- In geval van gedeeltelijke blijvende invaliditeit door een ongeval een evenredig percentage van € 5.000,-.

DFD-Uitzendcheck

Bieden uw huidige verzekeringen de gewenste dekking, ook bij een uitzending? U wilt dat uw zaken goed geregeld zijn. Als lid van de ACOM kunt u gebruik maken van de DFD-uitzendcheck. Bij de check worden uw verzekeringen gecontroleerd en ontvangt u advies. Zo bent u goed voorbereid en hebben u, uw partner of andere gezinsleden er geen omkijken meer naar. De uitzendcheck is vrijblijvend en er zijn geen kosten aan verbonden.

Waar vraagt u uw uitzendcertificaat en uitzendcheck aan?

- Ga voor het aanvragen van uw uitzendcertificaat en uitzendcheck naar url: <https://dfd.nl/uitzendcertificaat-acom/> of,
- Bel met 040 20 73 100 (kies 4) of,
- Stuur een e-mail naar info@acom.nl o.v.v. 'Ik word uitgezonden'. Geef hierin uw persoons- en postgegevens, naam uitzending, vertrek- en terugkeerdatum van uw uitzending.

Informatie over dekking en dekkingsvoorwaarden

Chubb European Group SE (Chubb)
DFD treedt op als uw aanspreekpunt; zal u verder informeren en het bewijs van dekking toesturen. Bewaar dit goed!

Goed verzekerd

Heeft u behoefte aan hogere verzekerde bedragen? Wenst u ook andere risico's, zoals repatriëring of schade aan uw privéspullen te verzekeren? Het DFD MaatwerkPakket in combinatie met het DFD-abonnement biedt de oplossing. Voor meer informatie bel met DFD of bezoek www.dfd.nl.

Plaatsing in de West

Ook voor een plaatsing in de West kunt u het ACOM-uitzendcertificaat en de DFD-uitzendcheck aanvragen

DIENSTVERLENING ACOM

Bezoekadres: Johannes Postlaan 2a, Zeist.
Postadres: Postbus 240, 3700 AE Zeist

Voor alle onderstaande diensten is het ACOM Secretariaat te bereiken onder
T: 030-2020320
F: 030-2020080
E: info@acom.nl
W: acom.nl, acom-carib.nl

Buiten kantooruren kunt u een boodschap inspreken. U wordt de eerstvolgende werkdag teruggebeld.

Afdeling Georganiseerd Overleg, Medezeggenschap en Beleidsvorming:
Algemeen coördinator: J. Kropf
Medezeggenschap: N. van Ginkel

Afdeling Juridische Ondersteuning:
Algemeen coördinator: J. Kropf
De afdeling is op werkdagen telefonisch bereikbaar van 08.45 uur - 11.45 uur.
Telefonisch spreekuur senioren: elke dinsdag en donderdag van 10.30 uur - 12.30 uur.

COLOFON

ACOM Journaal is een uitgave van de ACOM de Bond van Defensiepersoneel en wordt uitgegeven door en onder verantwoordelijkheid van het Bondsbestuur. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren of te redigeren. Overname van artikelen of delen daarvan is uitsluitend toegestaan na toestemming van het Bondsbestuur.

Hoofdredacteur:
J. Kropf

Redactie:
H. Biervliet
S. Hop
J. van der Hulst
R. van Santvoord

Postadres:
Postbus 240, 3700 AE Zeist
T: 030-2020320
E: info@acom.nl
W: acom.nl, acom-carib.nl

Foto's:
Mediacentrum Defensie,
ACOM Audiovisueel Archief

Vormgeving & Druk:
WS Media Groep
Waardenburg
www.wsmediagroep.nl

Advertentie acquisitie
H. Biervliet
Postbus 240, 3700 AE Zeist
T: 06 51 21 82 60

De Algemeen Christelijke Organisatie van Militairen (ACOM) is aangesloten bij de Christelijke Centrale van Overheids- en Onderwijspersoneel (CCOOP), de Europese Federatie van het Overheidspersoneel (EUROFEDOP) en de Stichting Werknemers- en vrijwilligersbelangen Vrede en Veiligheid (SWVV).

Algemeen Secretariaat, Ledenadministratie:
Algemeen Secretaris: S. Hop

Adviseur Ethische Aangelegenheden:
Prof. dr. E. Sengers

Pastoraal Team:
Aalmoezenier T. van der Woude
Krijgsmachtpredikant W. Bos
Rabbin D. Sebbag
Pandit K. Bisseswar

Vertrouwenspersonen:
M. Bal, J. Talman-Klijnsma
A. Zwanenburg

JOUW BELANG, ONS WERK!

WORD LID

LEDEN WERVEN LEDEN

**MAAK IEMAND LID EN KRIJG
ALLEBEI EEN CADEAU!**
BIJVOORBEELD EEN VVV-CADEAU KAART

Boot assurantie adviseurs

Zeker en veilig in verzekeringen

Bij Boot assurantie adviseurs weten we uit de eerste hand hoe toegewijd onze militairen zijn. Daarom hebben wij speciaal voor militairen, ACOM-leden, exclusieve hypotheekaanbiedingen.

Kies voor een van onze exclusieve ACOM-hypotheken en krijg standaard toe:

1. Flexibele Voorwaarden:

We begrijpen dat het leven in het leger onvoorspelbaar kan zijn. Daarom bieden we flexibele voorwaarden die aansluiten bij uw unieke situatie.

2. Concurrerende Tarieven:

Concurrerende rentetarieven die zijn afgestemd op militairen, waardoor u geld kunt besparen over de looptijd van uw hypotheek.

3. Deskundig Advies:

Onze hypotheekexperts hebben ruime ervaring met militaire klanten. Ze begrijpen dan ook om welke specifieke behoeften en uitdagingen het gaat.

4. Snelle Verwerking:

We werken gericht op een snelle en efficiënte hypotheekverwerking. Voor u geen hoofdbrekens en u kunt zich concentreren op wat echt belangrijk is.

Neem vandaag nog contact op met ons om meer te weten te komen over onze speciale hypotheekaanbieding voor militairen. Uw droomhuis is dichterbij dan u denkt. Boot assurantie adviseurs zijn er om u te helpen uw dromen waar te maken!

Boot assurantie adviseurs BV
Zeker en veilig in verzekeringen

 (0162) 45 48 25

 (0162) 43 41 71

 info@boot-verzekeringen.nl

 www.boot-verzekeringen.nl